

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

Előfizetési árak:

Helyben:	Videkre küldve:
Egy evre . . . 10 kor. — fill.	Egy evre . . . 16 kor. — fill.
Fél evre . . . 5	Fél evre . . . 8
Negyed evre . 2 . . . 50 . . .	Negyed evre . 4
Egy óra . . . 1	Egy óra . . . 1
Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK IANOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábon petít sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Meghalt Mátyás király . . .

. . . De az emléke ugy-e él? Nemcsak az iskolás gyermekek könyvében, nemcsak a tudós történetíró nagy művében. A szegény föld népe is sirva sóhajta vissza ama dicső időket, amikor az Igazságos zsupfődeles kunyhóit sorba járta, bűjait-báját kitudakolta, meg is vigasztalta szerető lélekkel, meg is segítette bőséges jószággal. Sirva tekint vissza piros pünköszt napján boldog esztendőkre, most hogy ünnepnapra tyukja se kalácsa . . .

Mert pusztulunk, veszünk: idegen akarat hazánk sanyargatója. Tulajdon jó népünk koldusbotot fogva hazáját elhagyja, idegenbe bujdos.

Messze idegenben, keserűségben hirt kap az elhagyott szenvedő országból. Jóra fordult minden. Régi nagy dicsőség, régi nagy boldogság sírok éjjeléből új életre ébredt. Hollós Mátyás dicső nagy királyunk fénye ragyog mindenfelé. Piros pünköszt napján daliás időknek igézete éled. Büszke pompa szerte. Magyarok lássátok: nincs itt nyomorúság, csupa öröm, bőség.

Képek a vármegye házából.

(Levél a szabad hajdukhoz.)

Noha Hajdúvármegye házának sárga a fala, mégis szerfelett szürkeház ez. Nem volt min'ig ilyen szürke, sőt a vigasságtanysága volt egykor, a mikor a „Fehelő” nagy vendégfogadó volt benne elhelyezve és mikor még a Bokák muzsikája mellett mulatoztak benne a debreczeni nagy szabadság alkalmatosságával Ibrányi nagyságos urak. A Boka primás kezében akkor sűrűbben fordult az ezres bankó, mint ma a vidám nemes uraktól származott földes urivadékoknak a tárczájában. Azóta szürkült meg ez a ház, mióta a hajdúvárosokból és a kapcsoló részekből toldozott-foldozott Hajdúvármegye költözöködött bele.

Ez az ujszagu, mondva csinált vármegye nélküli azt „varázst”, mely az öreg vármegyék czimerehez tapad, mely az ósdi vármegyeházak szobáit atlengi. Csak a kormány erőszak, a kényszer hozta össze ezta vármegyét az ósdi hajdukerület roncsán, melynek volt multja, története, dicső emlékei, nemugy mint ennek az újvármegyének, mely önmagának az őse.

A füstös, pókhálós, ormóttan tanács-

Merre, meddig mentek szép magyar leventek? Ki a Tattersalba: Hunyadi Mátyásnak játszani nagyságát. Ottan felvonulnak. Csótáros paripák, czimeres hirnökök, deli szüzek, hölgyek, pánczélos lovagok. Járja a táncz, torna. Mátyás király meg ez a kor egészen egyforma . . .

Valamikor régen, a mikor még más csillag ragyogott az égen, mégis másképen volt. Hogy is keseregte buslantosunk lelke: Nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára!

Álorczás czifraság! Szemfényvesztő játék! Piros pünköszt napján bús a mi ünnepünk. A mi hazánk igazságát utálatos német szóval temetni akarják. Uri komédia kedvét leli benne.

De mi nem csüggedünk. Lelkes kis csapatunk új időkre készen harczol lankadatlan. Öklelő dardánkat németnek szegezöljük, kurucz kardunkkal vágjuk, kaszaboljuk. Lesz még piros pünköszt, kivirul még egyszer a vitézek véréből magyarok rózsája. Boldog Magyarország Bécsnek bús igáját összetöri, zuzza. Bánatunk felvidül: Meghalt Mátyás király, de él a z igazság!

Bakonyi Samu.

A járási székhely.

Hajdu vármegye közönsége e héten szerdán nagy érdeklődés mellett tartott közgyűlésében a folyó év elején felállított hajdu-böszörményi és hajduszoboszlói járások székhelye kérdésében ismét határozott, még pedig a hajduszoboszlói járásra vonatkozólag homlokegyenest ellenkezőleg az előző években tárgyilagos, nyugodt mederben mozgó viták alapján részint nagy többséggel részint egyhangulag keletkezett határozataival, jelenlegi közgyűlésének hangulata azonban ugy a közügyek helyes intézéséhez multhatatlanul szükséges tárgyilagosságot mint a nyugodt s higgadságot teljes mértékben nélkülözte, annyira, — hogy olyan köztisztletben álló egyént is, a ki már számtalan alkalommal bebizonyította, a vármegye gyülestermében a közjó s a vármegye polgári javára irányuló működését, s e tekintetben is nagy sikereket ért el, ezuttal az ideges közgyűlés nagy többsége még az elnöki figyelmeztetések után sem akart meghallgatni. Csak így az elfogultság és nyugtalanság eme nagyságának tulajdonítható aztán, hogy a vármegyeház termében oly jelenetek fordultak elő, a melyekre én, legalább a magam részéről, a múltakból nem emlékezem s csak ezen ideges hangulatban hozhatott a közönség olyan határozatot, a melyik a helyett, hogy ha volt nehézség az új járások s azok székhelye megállapításában, ezt elosztatni igyekezett volna: e kérdést természetes medréből egészen kilökte, össze-vissza kuszálta s egy óriási ellentétű határozatban

meg az aranyrámban. És ha buzogányát emelithette volna: ugrott volna a zöldasztal melől az a bukott főispán, a kinek osztrákpárti politikai szereplése felől őszintén mondható: „multadban nincs öröm, jövődben nincs remény . . .”

A mondva csináltjmege tanácsstermének a falatugyanis három nagy festmény díszíti, Bocskai, Kossuth Lajos képe egyfelől, a Ferencz József kiraly kepe másfelől.

A Bocskai, a Kossuth Lajos képet nem egyszer gyászatyollal kellett volna leborítani ennek a vármegyének a határozatai miatt . . . A boldogult Tisza Kálmán kitünő érzékkel választotta meg az új vármegye boszorkánykapitányját a bukott Dégenfeld gróf személyében; mert azóta burjánzott fel a szolgálalkúség, a megalkuvás, a bármely áron való felfelé kapaszkodás dudvája és a gerincezlágyulás nyavalyája a hajduföldön.

Nem ósi multu, nem hagyományos erkölcsü, elvü, együttérző vármegye ez a miénk, közönséges hivatalnok vármegye, a melyben az érdek az irányelv. Tisza Kálmánhoz, Dégenfeldhez méltó sivar volt ez a ujszagu vármegye eddig, hogyja jövőben nemesedik-e, nemzetihivatása magasztára emelkedik-e? Kévs a kilátás arra. A bukott főispáni jelige alighanem örökül maradtott a szabad hajduság szervezetének a romjain épült, erő-

fejezésre bejuttatni vélte. Hogy áll a dolog?

— A volt nádudvari járás öt községe és a hajduböszörményi járás egy községe se hogy sem tudott megnyugodni abban, hogy a járási főszolgabíróságnak székhelye járasuk területén kívül legyen. E miatt a hajdusoboszlói járás öt községe a székhelyet Nádudvarra, a hajduböszörményi járás egy községe pedig Hadháza-ra kérte vissza vitetni, illetőleg áthelyeztetni. Az állandó választmány tárgyilagossággal a törvényesség, a helyes közigazgatás érdekében s a járási hatóságoknak egy helyen való összpontosítása tekintetéből keletkezett előző határozatok fentartását s ehhez képest a beadott kérelmek visszautasítását javasolta. A közgyűlés többsége azonban az egyik kérdésnél nem tekintett semmi más érdeket, csak azt, hogy a székhely a járás területén legyen s nagy szótöbbséggel határozta el, hogy a hajdusoboszlói járás székhelye a járás területére visszahelyeztetés, a második kérdésnél azonban már nem tisztelte meg e nagy s általa előbb döntőnek elfogadott elvi álláspontot, támogatás ugyancsak nagy szótöbbséggel úgy határozott, hogy a hajduböszörményi járás székhelye a területén kívül Bösörmeny városban felérve elöl a közérdeknek megfelelően helyeztetett el, tehát maradjon ott. Hogy e határozatok között fennálló ellentét mindenki által megérthető legyen, el kell mondanom, hogy a hajduböszörményi járás H. Bösörmeny székhelyével azért szervezetett, mert a járás községei körülötte fekszenek, és mert az egész járás kir. adóhivatala, kir. közjegyzősége, két községnek pedig kir. járásbíróháza, teleknyvi hatóságával együtt evek óta Hajdu-Bösörmenyben van és ott is fog maradni.

A volt nádudvari járás pedig azért neveztetett el hajdusoboszlóinak és székhelye azért helyeztetett át városunkba, mert e járás városunkkal együttesen elég nagy arra, hogy első fokú hatóságokat bírasson s e járásnak is kir. adóhivatala, kir. köz-

szakos kiméletlenséggel és tapintatlansággal kövacsolt új vármegyére is.

„Multadban nincs öröm, jövődhöz nincs remény . . .“ A sargaház kapujafelé kellene ezt kivésnetni.

Mindjárt a kapualjában is megállhatunk. Már itt is bebizonnyul, micsoda keves figyelemmel vannak a vármegye belső urai a megye közönsége iránt. Mással a régi tekintetes vármegyék a midőn gyűlést tartanak, kardos, csákós, dolmányos, lödörös, sarkantyus nyalka megyei huszárt állítanak a kapu alá díszörségre . . . Ez nem különös, de ősi, hagyományos tiszteletadás a vármegye közönségével szemben. Hajdumegye kapujából ez a silbak is hiányzik. Pedig ritkán van a vármegyének közgyűlése. Az ilyen emlékeztető napon azt a kapust talán csak ki lehetne állítani a kapu alá a díszörségre? . . . Az ujszagu vármegye nagy szürkeségbe hadd vegyülne legalább egy élénk színű magyar dolmány, egy vilános huszárkard.

A közgyűlési gyűlekezethen még mindig a legtekintélyesebb zömöt képezik a hajduk. A fekete avagy sötétkéek posztókból szabott magyarruhás hajdu gazdák, többnyire választott bizottsági tagok, a kik a padokon, a rozoga székeken községek szerint csoportosulnak. Erős, izmos, piros arcú, agyas, nyakas, nemzeti viseletű magyarok. Tiszta hajdufaj. Akik például szembetűnően elütnek a kapesolt részekbeli, erősen és élesen napkeleti arcjellegről virilista uraktól.

Köteve hiszem, ha Boeckai apó feltá-

jegyzősége, valamint két községének kir. járásbíróháza és teleknyvi hatósága szintén evek óta Hajdu-Szoboszlón van és alaposan remélhető, hogy itt is marad. Földrajzi fekvése pedig akadályt arra nézve, hogy a járásnak székhelye legyen, egyáltalán nem képez. Elmondtam a vármegye közgyűlésén, hogy helyes és előre látó közigazgatási kormányzat sem egyik, sem másik járásban nem állapíthat meg a minden irányú közérdeknek jobban megfelelő székhelyeket, mint a miként ezek megállapítva voltak. Hogy azonban a vármegye közönségének többsége a teljesen egyenlő viszonyok között csak az egyik kérdésben találta helyesnek ez álláspontot, ez csak úgy következhetett be, hogy a másik hasonlóan mellőzte azt a közérdeket, a melyiket az egyiknél szentesített. Volt még egyharmadik álláspont is s erre is szavaztunk, nevezetesen, hogy a hajduböszörményi járás székhelye Debreczenbe vitessék. Ez azonban jelentéktelen kisebbségben maradt.

A hosszas fáradozás és munkával előkészített ideges és Szoboszló ellen bosszus hangulatu közgyűlés tehát alapos tanujelét adta annak, hogy miként lehet lerontani azt a közérdekű intézkedését, melyet ezeknek előtte fáradozás és idegesség nélkül megalkotott.

A kibontakozás kérdése már nem mi rajtunk áll. Én hiszem és el is várom attól a felettes hatóságtól, a melynek kezdeményezésére annak idején e kérdés napi rendre került, hogy a hasonló következetlenségtől tartózkodva, jóváhagyását e határozattól megtagadja s elfogulatlan, tárgyilagossággal alapján megfogja találni a kivezető utat és mindegyik kérdésnél egyformán a közérdek nagytekintetét fogja érvényre emelni.

Lehetne még sokat írnom e közgyűlésen keletkezett benyomásaimról s azokról a komikus jelenetekről, amelyek egyik-másik főközigazgatási férfinak egyik kérdésnél így, a másik kérdésnél amugy való szavazatából

madna, hogy a vednökségét elvállalná ennek az új Hajduvármegyének.

De magok között a hajduk között is csak névleges az atyafiság. Sándra szemmel méregetik egymást. A közös eszmények az utolsó Boeckai zászlóval együtt régóta lomtarba kerültek. A böszörményi régi kerületi ház még megvolna ugyan; de ezt már tovább nem érdemes tartogatni. Mielőbb el kell adni e házat és az árán a régi hat hajdu város piacaira egyelő mintájú Boeckai szobrot kell állítani. Az a buzogányos, az az osztrák kétfejű sasos zászlót taposó vitézi fejedelmi szobor, a hajdukatjai jótétvőjének a szobra az örök időkig emlékeztető intes volna arra, hogy a hajduk-testvérek; tehát szeressék, értsék meg egymást ma is, nem ugyan csuf magán érdek szerint esetről-esetre paklizva, de nemzeti eszményeinknek, nemzeti függetlenségünknek minél hasznosabban, sikeresebben való szolgálására. És a helyett hogy a rájuk mellé kes szolgabírói székhelyért marakodnak, illőbb volna hozzájuk, hogy már egyszer a nagy Boeckai iránti köteles hálájok részbeni kimutatásáról, az atyai jószág nagyfejedelem és szabadsághős érdemének érzében megörökítéséről testvéri szeretettel és egyetértéssel gondolkodnának, tanácskoznának és határozoznának komolyan a hajduk. Ez legalább dicsőségére és hazafiai becsületére válnék minden hajdunak és a hat szobor a testvériség érzőltáraként emelkedne az égfelé. Vagy talán tévedésben vagyok hajduk?

Szabad Hajdu.

keletkezett, de nem akarom közleményem tárgyilagosságát gyengíteni, s e miatt azokról hallgatok.

Azt azonban még e tekintet szem előtt tartása mellett sem hagyhatom szó nélkül, amit nagytiszteletű Kiss Ferencz püspökladányi ev. ref. lelkész, megyebizottsági tag ur Hajdusoboszló város közönségének nyilvánosan mondott. A bizottsági tag ur ugyanis egyáltalán nem odaiáll hangon vágta oda, hogy H.-Szoboszló város közönségétől nem volt szép, hogy e kérdésben sem nyílt, sem férfias magaviseletet nem tanúsított. — Ezt a tisztán tulzából és nagymértékű elfogultságból eredő vádat én a vármegyei közgyűlésen visszautasítottam, itt pedig az a megjegyzésem rá, hogy Hajdu Szoboszló város közönsége mindenben nyílt, őszinte és férfias, takargatni valója senki előtt egyáltalában semmi sincs. Én pedig, a ki azokban az időkben a város ügyeit vezettem, nyíltan elmondtam mindenkinek, lehet, hogy Kiss Ferencz nagytiszteletű urnak is, miszerint semmi lépést a székhelynek Hajdu-szoboszlóra leendő áthelyezése iránt sem nem teszek, sem nem tettem, s ezt meg is tartottam.

Hogy a kínálkozó alkalmat igénybe vettem, erre esküm és kötelesség érzetem kötelezett s ezt senki kedvéért meg nem szeghettem. Kérdezem tehát, hogy nem nyílt őszinte és férfias magatartás volt ez?

Joggal mondhatom, azt hiszem, hogy ezt minden elfogulatlan férfit annak fogja találni s ahhoz is van némi jogom, hogy kijelentsem, miszerint ilyen alaptalan vádaskodást és támadást bárkitől várhattam volna, mint épen a bizottsági tag urtól.

Kovács Gyula.

Hadház — rendezett tanácsu város.

(Buzdító szavak.)

A „Debreczen“ esütörtöki számában megjelent közleményünk, hogy Hadház ismét a rendezett tanácsu városok sorába emeli magát, feltűnést keltett; de a kik a viszonyokkal ösmerősök és gondolkodni is szoktak, azok előtt érthető, magyarázható ezen dicseretes mozgalomnak a hire.

A nemzet fájdalmasan vette tudomásul: midőn az ősi hat hajdu városok közül Dorog, Hadház, a rendezett tanácsu városok sorából a szolgabíró alá rendelt községek sülyedtek; de mennyivel inkább fájlatuk mi ezt többi hajdu testvérek, a kik a vámos-pérecsi hajduvárosnak és testvéreknek olyan züllését is megértük, hogy már azon jogtól is elesetek, hogy megyebizottsági tagjaikat saját községükben választassák meg . . .

Kilencz esztendő mult el azóta, mióta Hajdu Hadház feladta az önrendelkezési jogát és hogy községi járszalagon vezetettik. Hosszu volt ez a kilencz esztendő a hadházi testvérekre. Sok keserű tapasztalatot gyümölcsözött ez a kilencz esztendő. Az erőszakban, az önkényben, a mellőzésben, a kicsinyes és sokszor tapintatlan gyámkodás ütötte sebekben, a független törekvések és gondolkodás elnyomásában, az önrendelkezés, önállóság sorvadásában, a járomba törés lealázó terheiben gazdag volt ez a kilencz esztendő, mely a megelégedés helyett csak az elégedetlenség keserűségeit növelte, a külső kellemetlenkedések tuskéit burjánzottatta.

Azonban a kilencz hosszú esztendő alatt megtelt a keserűség pohara. Most már csordulásig van. Felnyíltak a zsibadt szemek. Fontolóra vették jelen községi hely-

zetüket a hadháziak. A mérlegelésnek az a vége, hogy amit a rendezett tanácsu városi szervezettel feladtak, annak még a morzsáival sem ér fel jelenlegi községi szervezetü helyzetök. Akkor urak voltak a magok portáján, ma pedig otthon is más parancsol nekik. És most már a hadházi iránytszabó polgárok, kiket a megye részéről tapasztalt mostohaság is keserít, tanácskoznak a fölött, hogy a régi rendezett tanácsot visszanyerhessék.

Mi, mint a multkori első alkalommal, úgy mostan is örömmel, helyeslőleg közöljük e hirt, mert a tespedésből ébredező régi hajdu erő és önértzet feltámadását olvassuk ki belőle. Szeretettel buzdítjuk tehát hadházi testvéreinket e helyes, hasznos, emelkedett irányban előre. A piros pünkösti ünnepek alatt egymás között sok oldalról megbeszélgethetik ezen a város jövőjére, fejlődésére, önállóságára kiható létkérdést és a községi jarom keserűségein, nyomása alatt okulva mielőbb végezzék a szabadulás alapvető munkáit. Hadház egyik leggazdagabb hajdu község, tehát az anyagiakban nem akadhat fent.

Mi tehát nem kívánunk mást, hogy a helyzettel teljesen leszámolva, a jövő érdekeit szem előtt tartva és a város multjának dicső hagyományain, feladott önrendelkezési jogain is okulva, buzdulva, állítsak vissza a rendezett tanácsu várost. Mi nem hisszük, hogy a hajduságban kerülne olyan talmi hajdu, a ki ne pártolná, ne helyeselné a hadházi testvérek ezen emelkedett, nemes törekvését, a melyben mi örömmel látjuk a tespedésből ébredező régi hajduerő és önértzet feltámadását.

Egy megyei bizottsági tag.

Thaly Kálmán

és a Konstantinápolyba ránduló aradiak.

(II. Rákóczi Ferencz arczképe.)

Thaly Kálmán városunk és országos pártunk vezérképviselője, a Rákóczi kor kiváló történésze, arra használja fel az aradi Mérnök és Építész egyesület konstantinápolyi kirándulását, hogy Barabás Béla útján elküldi a Rákóczi sirját őrző Lazarita-rend priorjának II. Rákóczi Ferencz olajfestésű arczképét.

Az arczképet Lobry Ferencz priornak egy francia nyelven írt, meleg hangu levél kíséretében küldi Thaly Kálmán, melyben arra kéri Lobryt, hogy az aradiak látogatása alkalmával mondjon egy ünnepélyes misét. A levél így hangzik:

Főtisztelendő Atyám!

Ugy tudom, hogy Főtisztelendőségének nincs birtokában II. Rákóczi Ferencz fejedelem hiteles arczképe. Szolgálatot vélek tehát teljesíteni azáltal, hogy Barabás

Béla magyar képviselő, és egyik legjobb barátom útján nagy hazánkfianak egyik felette sikerült és tökéletes arczképét átszarmaztatom.

Nagyonlekötelezne Főtisztelendő Atyám, ha említett barátomnak és a vele együtt kiránduló mintegy negyven tagu társaságnak — kik mindannyian igaz magyar hazafiak — megengedni méltóztatnék, hogy a nagy halott sirját meglátogathassák és megkoszorúzhassák. Egyben arra kérem, méltóztatnék ez alkalomból egy ünnepélyes misét mondani.

Fogadja Főtisztelendő Atyám előre is hálás köszönetem kifejezése mellett nagyrabecsülésem és kiváló tiszteletem nyilvánítását.

Thaly Kálmán,

országos képviselő, a magyar tudományos Akadémia tagja.

Megjegyezzük még, hogy az aradi társaság már tegnap elindult a Konstantinápolyi utra, a nagy Rákócziak sírjához zárándokolva.

NAPI HIREK.

Istentiszteletek.

A pünkösti ünnepek alatt az istentiszteletek az ev. ref. templomokban a következő sorrendben tartatnak meg:

Ünnep első napján.

(Délelőtt.)

Nagytemplomban: Dicsőfi József lelkész. Kistemplomban: Szabó Bertalan s. lelkész. Ujtemplomban: Mitrovics Gyula lelkész. Ispotálytemplomban: K. Tóth Kálmán lelk. Csapókertben: Kovács János népiskolai felügyelő. Szegényházban: Hajdu Zsigmond püspöki titkar.

(Délután.)

Nagytemplomban: Biró Ferencz 4. éves hittanhallgató. Kistemplomban: Papp Lajos főiskolai szenior. Ujtemplomban: Kiss Tamás esk. fel. Csapókertben: Nánassy Lajos esk. felügyelő.

Ünnep második napján.

(Délelőtt.)

Nagytemplomban: Papp Lajos főisk. szenior. Kistemplomban: Kiss Tamás esk. fel. Ujtemplomban: Nánassy Lajos esk. fel. Ispotálytemplomban: Biró Ferencz 4. éves hittanhallgató.

(Délután.)

Nagytemplomban: Nánassy Lajos esk. fel. Kistemplomban: Biró Ferencz 4. éves hittanhallgató. Ujtemplomban: Papp Lajos főisk. szenior. Ispotálytemplomban: Kiss Tamás esk. fel.

Az ágost. hitv. ev. templomban: Pünkösdi mindkét napján d. u. 10 órakor és d. u. 3 órakor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet. Mindkét napon a délelőtti istentisztelet után urvacso-ra-osztás.

A „Debreczen“ pünkösti száma.

Elkövetkezett piros pünkösti ünnepi napja. A szent hagyomány szerint az égből alászálló tüzes nyelvek e napon ihlették Megváltónk apostolait. Piros pünkösti szép napján pünkösti piros rózsza csokorral keveskedünk mi is olvasóinknak. Ugyanis mai 1. pünk. 20 oldalra terjed és a „Debreczen“-nek ugy a főlapján, mint a mellékletében csokorba szedtük a legszebb pünkösti piros rózsákat, melyek kiváló magyar politikusok, írók lelkéből fakadtak ki.

E helyen közöljük lapunk főcíkjének a jegyzékét azon érdemes magyar írók nevével együtt, akik a „Debreczen“ pünkösti számát munkájukkal megtisztelték. Olvasóink e tartalom jegyzékéből egyszerre áttekinthetik, hogy minden tekintetben színvonalon áll és érdekes a „Debreczen“ pünkösti száma, melyet szeretettel ajánlunk figyelmükbe.

I. A főlap tartalma.

Bakonyi Samu dr. országgyűlési képviselő, a debreczeni II. dik kerület szeretett képviselője, az országos Kossuth-párt sokra hivatott, kiváló tagja, írta lapunk alkalmi irány czikkét: „**Meghalt Mátyás király**“ címen. A hazafiai tölgyerős és költői harmatos tollal írott gyönyörű irányezikk bizonyítja, hogy Bakonyi képviselő nemcsak a magyar szónak, de a magyar tollnak is mestere. Tisztelt barátunk és elvtársunk azon ígéretet is örveadva közöljük olvasóinkkal, hogy jövőre sürűbben támogatja a „Debreczen“-t hasonló becses és aktuális politikai irányezikkkel.

Kovács Gyula megyebizottsági tag, a szoboszlói kerület tisztelt Kossuth-párti országgyűlési képviselője írt „**A járási székhely**“ ról vármegyei érdekű második czikkét. Kovács Gyula országgyűlési képviselő, a törzsökös hajdu nemes, a vármegyei életnek régi tapasztalt katonája, ezen czikkében a szoboszlói — járás mellett foglal állást és részben nem minden keserűségtől ment kritikát gyakorol a lezajlott megyei közgyűlés eseményei fölött is. E czikk még visszhangol fog kelteni a vármegyében, mert a vármegyei közvélemény többségével ellentétes annak az irányja és eszméje; azonban mi hisszük, hogy Kovács Gyula országgyűlési képviselő pártunk lapját még oly czikkkel is megtiszteli, melyek mindnyájunk helyeslésevel találkoznak.

Szabad Hajdu tárcza czikkét írt. „**Képek a vármegye házából**“ e tárcza címe. A hajdusághoz üzenet-lele ezen írás.

Egy megyei bizottsági tag a Hajdu-Hadház dicséretes, örvendetes nagy mozgalmához szól e régi, derék hajdu város iránt érzett őszinte szeretettel. „**Hadház — rendezett tanácsu város**“ czikkelyében buzdítja a hadházi hajdukat, hogy régi, sajnálatosan feladott önállóságukat, a rendezett tanácsot szerezzék vissza és szabadítsák fel magokat a szolgabírói járszalag alól, a mely miatt már annyi nyomás, annyi keserűség és szé-

Az ujonnan berendezett „**Otthon**“ étterem, sörcsarnok és kávéházat (a Sas utcán) melyet áldozatot nem kimélve fényesen rendeztem be,

1. hó 18-án, azaz Pünkösti első napján megnyitom.

Előnyösen ismert termelőktől vásárolt természetes boraim, kiváló gonddal kezelt **KÖSER KONYHÁM**, továbbá kényelmesen berendezett éttermem, **legfinomabb kávéházi italok** és saját felügyeletem alatt álló **figyelmes kiszolgálással** óhajtom és remélem a nagyérdemű közönség megelégedését kérdelem.

Üzlethelyiségem megtekintését kérem kiváló tisztelettel **ROSENBERG SIMON**.

gyen érte az egykori kiváltságos ősi hajdu várost. Érdekes megemlíteni, hogy lapunk más helyén eredeti hadhazi tudósítást közlünk, mely azt jelenti, hogy Hadház község f. hó 15-én tartott képviselői közgyűlésén már egyhangulag kimondotta, miszerint megindítja a mozgalmat a rendezett tanács vizsgáltságára.

Thaly Kálmán szeretett követünknek, városunk és az Országos Kossuth-párt vezér képviselőjének, a Rákóczi kor kiváló historikusának egy nagy becsű levelét közöljük az ötödik helyen, a Rákóczi sírját őriző francia barátok perjelének küldötte a nagy Rákóczi fejedelem képével együtt. A levelet és arcképet **Barabás Béla** fogja átadni a Rákóczi sírja fölött örökös barátok perjelének.

Ujdonság rovatunk ban több eredeti országos, vármegyei és városi hírt közlünk.

II. A melléklet tartalma.

Kardos Samu dr. az országos hírű kritikaíró és jeles publicista, írt vezető cikket a pünkösdi melléklet változatos és becses cikksorozata ele. Ezen nagy tudásra, alapos tanulmányokra és erős hazafias érzésre valló pompás cikk **„A magyar kultúra ellenségei”**-ről rántja le a leplet. E téren rank varakozó küzdelmeink múltját, irányát, jelenét a legérdekesebben taglalja.

Kada Elek-től, a kecskeméti népszerű polgármestertől, aki zamatos magyar költő, és író is egy személyben, két kuruczos magyar dalt közlünk. Az egyik régi hajdudal, a másik oly keresetlen, gyönyörű népdal, mely megerdendi, hogy ne csak a kecskeméti híres bugaczi pusztán, de itt „a nagy Hortobágy mellékén” is terjedjen a híre.

Krudy Gyula „Az ördög nótája” című elbeszéléseiben az a nagy, misztikus tehetségének, varázslatos elbeszélő modorának egyik remek, mesteri alkotásával ösmerkednek meg az olvasók. A galicziai orosz zsidók életéből tár fel egy érdekfeszítő, titokzatos, sötét képet ez a nagytehetségű író.

Morvay Károly bátyánk, a kinek a keresztet nevével hibásan Ákosnak szedték el a vers alatt, margitai földbirtokos és az ottani függetlenségi párt eremes tagja sikerült, eleven magyar dalt küldött be. **„Redves fa is lángot fog”** dalból ki olvashatjuk, hogy a mi régi jó kurucz bátyáink szíve-velke a vén korban is tüzesebb, mint a mai fiatalságé.

Rostkovicz Arthur, szegedi szókimondó lapszerkesztő és kiváló író **„Parasztok és urak”** eredeti cikke kiváló elmesén mutatja be a parasztokat az uraknak és az urakat a parasztnak.

Jánosi Zoltán hazafias költeménye, a **„Zeyk Domokos”** hősi halálát dicsőítő költemény, oly gyönyörű, oly hazafias költemény, a melytől az olvasóink csak nemesedhetnek, lelkesedhetnek. Erőtől, erztől duzzad minden szava.

Zoltai Lajos Debreczen város ősi történelmének faradhatatlan, nagyérdemű kutatója egy hosszabb dolgozatából közöl részletet. **„Az 1567. és 1594. évi tatárjárás Debreczen vidékén”** közleménye egyik gyönyörű szeme a fiatal debreczeni mester kutatásainak. E becses, érdekes cikket olvasva nemcsak a multakon mereghetünk el, de hasznosan fejleszthetjük ösmereteinket.

Csürös József érdekfeszítő cikke az

utolsó közlemény. **„Egy boer kém”**-ről írott elbeszélést felesleges volna különösebben ajánlani, hisz a délafrikai háboru eseményeit az egész magyarság izgatottan figyeli.

Kovács Gyula a járási székhelyről.

Tiszteit barátunk és elvtársunknak, Kovács Gyula országgyűlési képviselő urnak, megye bizottsági tagnak **„A járási székhely”**-re vonatkozó cikkét közöljük lapunk második helyén, a mi álláspontunk ugyan más e vármegyei ügyben, de nem zárkozunk el a véleménynyilvánítás elől; a kiket illet, ha ugyan a szavazás után annak szükségét látják, bizonyosan felelni fognak arra. Magunk részéről röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy a cikkben felemlített köztisztelt (szoboszlói) egyén maga idézte fel a vihart idegeskedésével, azért a közgyűlés többsége meg nem róható, hisz az elnök is a tisztelt cikkíró által felemlített szónokot rótta meg; — annak is meg van az oka, hogy tisztelt cikkíró barátunk és elvtársunk a multakból nem emlékezik hasonló közgyűlésekre, ugyanis a Degenfeldi rendszer fekete gárdájával elnyomta Hajdumegyét. — a mi bizony elég szegénytelen és szomorú idő volt — akkor nem a szabad meggyőződés, de az erőszakos érdek és a magahasznat kereső megalkuvás győztek. A h. b. ös zörményi járási székhely és új főszozgabiróság felett támadt kavaro dásokból pedig nem mas, mint ez új szolgabiróság feleslegessége bizonyult be; mert mint a halottak és tapasztaltak után itéljük a központi szolgabiróságból, esetleg személyzet szaporítással, továbbra is megfelelőleg igazgatni lehetett volna ezt a tákolbákol járást.

Fel. szerk.

A debreczeni Thaly Kálmán asztaltársaság.

Arad, Kolozsvár közéletében előkelő, tevékeny, kezdeményező szerepet visznek a Kossuth Lajosról nevezett asztaltársaságok, e helyeken már évek sikeres multja bizonyítja, hogy a fehér asztal melletti bensőbb, bizalmasabb érintkezésnek a lelkes hevéit üdvösen, hasznosan, nemesen lehet gyümölcösöztetni nemcsak helyi, de országos nemzeti mozgalmak irányítására és kezdeményezésére is. Az aradi és kolozsvári **K o s s u t h** asztaltársaságok példáján, sikerein buzdulván: most a debreczeni függetlenségi párt kebelében is mozgalomindult meg egy asztaltársaság szervezésére. Az asztaltársaság nagy nevű, nagy érdemű, vezéri tehetségű, szeretett képviselőnk, hazafias magyar tudósunk, Thaly Kálmán nevével alakulna meg. A debreczeni párt egyik buzgó tagja, Kardos Samu doktor nyújtott be a pártelnökségéhez szépen, lelkesen kifejtett indítványt, hogy alakítson a párt Debreczenben **„Thaly Kálmán asztaltársaságot.”** Mi a legszebb sikert, a megvalósulást kívánjuk e mozgalomnak.

Apponyi házelnök és Bakonyi Samu.

Érdekes és feljegyzésre érdemes jelenet folyt le a képviselőház utolsó ülésén. Apponyi Albert gróf házelnök és Bakonyi Samu barátunk, a debreczeni Kossuth-párt képviselője között. Ugyanis budapesti tudósítónk azt írja, hogy Bakonyi Samu képviselőnek a párt megbízása folytan még a házszabályokhoz kellett volna szólani. Bakonyi Samu fel is emelkedett a szóláshoz, de Apponyi téves felfogással megvonta a debreczeni képviselőtől a szót. Ez a jelenet kellemetlenül hatott a pártra, de Apponyi Albert gróf a legfényesebb elismeréssel és kijelentéssel tette jóvá a tevédesét, a mely mind Bakonyira, mind választóira valóban a legszebb elősmerést foglalja magában. Apponyi házelnök ugyanis az ülés végén az ügyre vonatkozólag ezeket mondta:

— A szó elvonását nem kicsinylésből tettem, mert hiszen több ízben volt már a háznak alkalma a Bakonyi képviselő magvas és magas színvonalon álló beszédeit hallani...

A Kossuth-párt jelenvolt képviselői ezen kijelentése után — lelkesen megéljenezték Apponyi házelnököt és Bakonyi Samu képviselőt.

Ezerötszáz szülőt perelnek.*

E czim alatt a Debreczeni Ujság mai számában megjelent közlemény azon meglepő és alaptalan támadást intézi a debreczeni ev. reform. egyház presbiteriuma és iskolaszéke ellen, hogy „a debreczeni református iskolákba járó növendékekért minden szüle tartozik bizonyos kisebb, két koronát meg nem haladó tanpénzt fizetni. Ezt elvben már régen kimondotta a debreczeni ev. ref. egyház, de a gyakorlatban még nem tudta teljesen keresztülvinni. Legutóbb ugyanis midőn az ilyen tanpénzfizetésre köteles szülők lajstromát átvizsgálták, több, mint 2000 hátralékosra bukkantak. Ezt a tekintélyes sereget a hátrányosoknak az iskolaszék áttette az I-ső kerületi kapitánysághoz, kérve az ös szeg behajtását.

Az I-ső kerület mint a módon felel meg hivatali kötelezettségének. A két ezer szülő nagy részét már beidézte. Ezek közül vagy ötszáz azonnal fizetett, a többinek azonban nem volt kedve leszurni a tanpénzt. Ezt az 1500 szülőt a közsegi bíróság perelni fogja, mert hát fizetni mégis csak kell!”

Szösz szerint vettük át ezen alaptalan és a közönség izgatására készített közleményt, Mikor kijelentjük, hogy a debreczeni református elemi iskolákba járó növendékekért „t a n p é n z t f i z e t n i” az egyház tagjai közül egy szülő sem köteles; továbbá hogy ily tanpénz fizetéseért az I-ső kerületi kapitányság által csak egy szülő sem idéztetett meg; elvárjuk a Debreczeni Ujság t. szerkesztőjétől, hogy közleményét ily irányban helyreigazítja.

* Midőn a következő beküldött sorokat közöljük, egy alaptalan tevédesének a helyre igazítása végett ajánljuk azt a „Debreczeni Ujság” figyelmébe. Szerk.

Meglepő látványosság a főtéren a **Párisi divatáruház** kirakata
 mely valóságos tárháza a tavaszi és nyári
női divatcikkek árakkal jelzett legmodernebb
különlegességeinek.

Végül megjegyezzük, hogy az ev. ref. elemi iskolákba járó növendékektől szedetik ugyan fejenként 60 fillér tanítói gyám és nyugintézeti járulék, a mint azt az országos törvény rendeli és 1 azaz egy korona tisztogatási díj a tantermeket takarító. fűtő és jó ivóvízzel ellátó szegény asszonyok némi díjazására; de ezt a „tanpénz fizetéssel” összezevarni, vagy tanpénzfizetésnek nevezni csak roszakarattal lehet. Ezen díjak azonban nem újak, mert régi idő óta szednek és ezen csekély összeget iskolába járó gyermekeikért minden szülő fizetni köteles.

Kiss Albert
iskolaszéki elnök.

Hadház képviselő testülete a rendezett tanács mellett.

Öszinte örömmel közöljük ezen hadházi tudósítást: A vármegyei gyűlés következtelen határozata, mikor egyik esetben fényesen diadalra juttatja azt az elvi igazságot, hogy a szolgabírói székhelynek a járáshoz tartozó községek valamelyikében kell lenni, a másik esetben pedig ugyanazt fényesen agyonüti, csakugyan meghozta Hadházon az üdvös visszahatását. A tegnapi, 15-én, tartott községi képviselőgyűlés egyhangúlag kimondta, hogy megindítja a mozgalmat a rendezett tanács visszaállítására. Egy nagy bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz minden irányban tisztázni az eszmét s indokolt javaslatot terjeszteni annak miként való megvalósítására. Ebben a bizottságban községi életünk vezető elemei mindannyian benne vannak s legnagyobb valószínűséggel meg fogják találni az utat módot arra nézve, hogy az üdvös eszme valósággyá váljék s a szolgabírói székhely kérdésének a legutóbbi vármegyei határozattal el nem oldott, csak elfolytott parázsa Hadháza nézve egyszer s mindenkorra kialudjék.

Ha annyi energia lesz a kivitelben mint az elhatározásban, akkor — hála a vármegye bösz határozatának — nem sokára restaurálva lesz Hadházon a rendezett tanács.

Hírek az anyakönyvi hivatalból.

A helybeli állami anyakönyvi hivatalnál a hét folyamán házasságot kötöttek: Eiben Agoston — Molnár Mária, Balogh József — Szentiványi Irén, Krammer Károly — Dobos Erzsébet, Káti Gábor — Debreczeni Eszter, Balog Gábor — David Agnes, Molnár István — Gulyás Julianna, Rökkert Sándor — Glück Julianna, Lovasi Menszár Jenő — Baumann Mária, Mike Ferencz — Kalmár Julianna, Kovács András — Sipos Erzsébet, Barra Gyula — Pércsi

Deinke, Erdey Imre — Mátyásy Ilona, Nádas József — Fa tényi Eszter, Boldizsar Imre — Szigethi Julianna, Bihari Károly — Szabó Julianna. Összesen 15 pár.

Ugyanezen idő alatt a következő halálozási eseteket jelentették be: Szücs József 2 hónapos csecsemő, Bodnár József 2 hónapos csecsemő, Nyilas István 64 éves szegény hazi apolt, Tolnai Gyula 2 hónapos csecsemő, Szöllösi Mihályné szül. Szilágyi Julianna 32 éves dohány gyári munkásné, Denes Mátyás 82 éves kertész, Kovács János 87 éves mészáros mester, Rácz (névtelen fiu) 3 óras csecsemő, özv. Fejes Ferenczné szül. Barczik Zsuzsanna 82 éves háztartásbeli, Tiba József 1 hónapos csecsemő, Rácz Juliann 13 hónapos csecsemő, Nagy Imre 8 napos csecsemő, Miszner Julianna 16 hónapos csecsemő, Davidházy Zoltán 3 éves gyermek, Nagy Róza 3 éves gyermek, Ménécs Ferencz 6 hónapos csecsemő, Végh Sándor 43 éves napszámos, özv. Vaskó Mihályné született Kmezc Karolinu 57 éves háztartásbeli, Tóth Imre 3 éves gyermek, Reich Adolfné szül. Goldstein Regina 40 éves háztartásbeli, Csapó Bálint 80 éves magánzó, Márkus János 3 hónapos csecsemő, Pálfi Julianna 15 éves háziasszony, Katona Antal 74 éves önálló asztalos, Almási Sára 72 éves szegényhazi apolt, Kocsis Lajosné sz. Tökés Eszter 42 éves háztartásbeli és 3 halva születés. Összesen 36. Minthogy továbbá ugyanezen idő alatt összesen 45 születést (36 fiu 29 leány) jelentettek be ugy a születések 29-el múlták felül a halálozásokat.

Másutt és nálunk.

Közéletünk egyik szerepvivő férfiától közöljük az alábbi sorokat: A nagyobb vidéki városok egymásután emelik a nagyszeműnél nagyobb szerű kulturpalotákat, melyek első sorban a közművelődési egyesületeknek, irodalmi társaságoknak adnak állandó otthont, de azok kivül magukban foglalják a városi muzeumot, a nyilvános könyvtárt stb. Szeged példáját most Arad követi, a hol éppen a napokban döntött a Kőlesey-egyesület a kulturpalota pályatervét fölött. Ami Csokonai-körünk egyelőre kulturpalotáról nem is ábrándozik, nagyon meg volna elégedve, ha nem kellene bérhelyiségben meghuzódnia, egyik utczából a másikba költöznie, ha állandóan megtelepedhetnek és nagybecsű erekléit elhelyezhetné a Csokonai szülőházában, melyet e célra kér és bizonynyal meg is nyer a várostól.

Helyes ezen, külfömben már lapunkban régebben is felvetett, eszme. Ha ami pótdóink mellett nem építhetünk palotát, nyújtózkodjunk addig, a meddig takarónk ér. De addig aztán nyújtózkodjunk is, a város bocsássá a kör rendelkezésére a Csokonai szülőházát.

A Városi Dalegylet júniálisa.

Értesülésünk szerint a Városi Dalegylet június 5-ike táján válogatott műsorral, fényes dal és zeneestélyt rendez a Dobosban. A program végleges megállapítása előtt már annyit jelezhetünk, hogy az előadandó darabok közt új, pályanyertes mű

foglal helyet, melyeket a Tiszavidéki Dalos- szövetség csak a napokban adott ki.

Nyelvtudósok Debreczenben.

Beküldetett: Dr. Shiratori japáni egyetemi tanár társaságában több magyar nyelvtudós is vendége lesz Debreczennek. A külföldi tudóst ugyanis lekísérik hozzánk dr. Khunos Ignác, városunk szülőtte, a híres orientalista. Vikár Béla etnografus és a finn nyelv avatott ismerője, továbbá dr. Balassa József, az ismert nevű szótár és nyelvtan író. — A debreczeni tanári kör ma szombaton este, barátságos összejövetelt rendez dr. Shiratori és a vele érkező tudósok tiszteletére az „Angol Királynő” külön termében.

Közgyűlés.

A depr. izr. szent-egylet 1902. é. május hó 18. napján, vasárnap délelőtt 10 órakor az egylet hivatalos helyiségében (Kápolnási-u. 1.) readkivüli közgyűlést tart.

A debreczeni vasuti altiszteknek örömnapja.

A „Máv” szorgalmas, buzgó és fáradhatatlan altiszti karának örömnapja van ma országszerte. A piros pünköszt napja az országban 3000 vasuti altisztnak hozott előléptetést és kinevezést. Magában a debreczeni üzletvezetőség területén mintegy 400 vasuti altisztnak neveztek ki illetve léptettek elő.

Kurucz diákok a kurucz városban.

A magyar diákok országos gyűlése most gyűlésezik az ősi Kurucz városban. Kassa városában azonban diákjaink nem a régi kurucz erkölcsöknek áldoznak, hanem a mai nyavalyástyuk szemüpré éretlenségét, izetlenségét követik, ugyanis egymás öszinte magyaros megértése helyett — pofozzák egymást. Pedig kuruczosabb volna, ha a németen próbálnák ki a karjuk erejét.

A „Debreczen”

legközelebbi száma az ünnepek miatt Kedden delutan fog megjelenni.

A Hazai Általános

Biztosító Részvény Társaság debreczeni kerületi felügyelősege irodahelyiségeit f. h. 15 étől kezdve Piacz utca, Hungaria épület Weichinger-féle ház II. emeletére helyezte át hol is a magyar biztosító közönségnek tűz- és jégbiztosítások felvétele végett mindenkor rendelkezésére áll. **Pongrácz Gyula** kerületi felügyelő.

Pinczér és szakács szakiskola Debreczenben.

Már emlékeztünk azon dícséretes megalomról, melyet debreczeni fogadósok és pinczerek indítottak egy „debreczeni pinczér és szakács szakiskola” alapítására. Most már azt jelenthetjük, hogy az iskola megoyilása már közel időkérdése, amennyiben a belügyminiszter megadta erre az engedélyt. Csupán az alapszabályoknak némely lényegtelen módosítását kívánja. Mi öszintén ajánljuk a szülők figyelmébe ezen új szakiskolát, aho gyermekeiket szépen jövedelmező, biztos megélhetést nyújtó pályára képezik ki. Ez ügyben a szülőknek felvilágosításokkal szivesen szolgál az életrevaló szakiskola ezidőszerinti gondnoka, Márkus Jenő népszerű és ösmert vendéglősnk.

Különös nagy raktár gyermek öltönyökben

3 évestől 12 éves gyermekek részére jó szövet öltöny 5 korona
Finom minőség, diszes kivitel 7—8 kor. és feljebb.
Mosó öltöny 3 korona
Finom minőség 4 kor. és feljebb.

Mindenki örvendjen, a ki még nem vett
férfi-, fiu- és gyermek-ruhát,

mert most alkalma van szükségletét feltűnő leszállított árak mellett beszerezni

Frank Rezső Debreczen legnagyobb áruházában
a „Bika” szálloda mellett.

Tulhalmozott raktár miatt egy jó férfi öltöny 14 kor. Kitűnő kamgarn férfi öltöny 20—24 kor. és feljebb. Fiu öltönyök 12—16 éves növendékek részére cheviot öltöny 9 kor. Jó minőségű kamgarn 12—16 kor. és feljebb. — **Képes árjegyzéket bérmentve küld. Telefon 175. sz.**

Debreczeni rövid hírek.

Felebbezésnek nincs helye. Weinberger Sándor dr. debreczeni fiatal ügyvéd kellemtelen csavába keveredett katonáknál Tartalékos hadnagy lévén, egy kötelező jelentkezést elmulasztott. Most aztán midőn gyakorlatra behívták tizenhét napi szobafogságra ítélték és azonfelül még négy hétig a gyakorlaton is izzadnia kell. Ügyvédi szempontból tekintve az esetet a legkellemtlenebb az benne, hogy meg Eötvös Károly sem tudna megfelebbezni s kirántani a katonas ügyvedet. **Az angol gazdák** egyéb jó szerenese mellett meg angol istentiszteletben is részesülnek Debreczenben, a kollegium oratóriumában. Jó lesz a lelkekre körni a protestáns bur testverek esetét is — **Debreczen városánál** egy hazi pénztári tiszt és számvonó szanisztai állás üresedett meg. A pályázatok határideje június 20 án jár le. — **Rablótámadás** történt a Kigyó-utczában. A borviragos kedvű Papp András debreczeni lakost későeste megtamadt egy ismeretlen tettes. Hatulról ölelte át, vágta a földhöz és leszakította a megremült atyafi nyakáról a pénzes zsebköt, aztán elrohant. A rendőrség az ösmert botjával üti az állítólagos magas, sovány, erős ember nyomát.

„Az Angol királynő” éttermeiben

a pünköszt ünnep mindkét napján **nagyválasztékos villásreggeli és kitűnő Dreher-fele dupla márcziusi sör** lesz felszolgálva. Estenkint pedig a Magyar Testverek kiváló zenekara működik.

A magyar osztendő szezonja.

Az előkelő közönég által frekventált hazai fürdők egyike Siófok május 31-én nyitja meg szezonját. Siófok fürdőigazgató-sága a közönég igényeit szem előtt tartva a vendéglőt és kávéházat házi kezelesben vette át és mersekelt árak mellett csetbe lépteti a peuzion rendszert. Örömmel veszi ezt mindenki tudomásul és a magyar fürdőző közönég nem fogja elmulasztani hazánk eme természeti szépséget a gyönyörű szép Siófokot felkeresni, hol főleg az idegbetegek találnak leginkább gyógyulást.

A Tudomány

előhaladásával az emberi elme vívmányai-val sapsos, a kutatók s feltalálók közül so kan annak áldozataiva lesznek. Így esett áldozatul a napokban Párisban mexikói képviselő Severo is, aki a természet ellen való küzdelmeiben leghajójával együtt elpusztult. A serpentintáncz feltalálója Leu Fuller Párisban, az igaz hogy milliókat szerzett találmányával, de meg is adta az árát, mert a sok ragyogó és változó szín és mintaformák melyek gepezetekkel vetítettnek a ruhára, szemefényét tönkretette, megvakult. — A legújabb találmány azonban ezen veszedelmet elhárítja; amennyiben Bella Róza k. a. terpentintánczosnő, a ki pünköszt vásárnapján és hétfőjén fogja ragyogó mutatványait a színházban bemutatni, előadás alkalmával műszemet visel, amely által a veszedelem el van hárítva. Mint halljuk, az Edison színházban a serpentintánczos nön kívül, hétfőn még Florenzi Irma k. a. illuzió tánczosnő is fel fog lépni.

Hölgyeim!

Csak egy mellfűző (mieder) teszi csinosná a termetet, de a mellfűzőnek egészségileg is alkalmasnak kell lenni, hogy

mindezeket elérjük, óvakodjunk a külföldről beözönlő midereket vásárolni. A hazai ipart is párt ljuk és pénzt is megtakarítunk, ha szükségletünket **Goldstein Karolina** fűzőgyárában. (Debreczen, lőter 42.) fedez-zük. Számtalan szaktekintélytől elismerő levél. Minden egyes darab minta után készül. Megrendelés minta után, vidékről is 9 óra alatt készül.

Dicséretre méltó.

Női kalap ujdonságok érkeznek naponta Rózsa Lajos női divatruházába Debreczen kistemplombazár, hol az idény előre haladottsága miatt tavaszi kabátok, Gallerok, Blousok, de különösen napernyők alkalmi mesés olcsó szabott árban lesznek eladva.

Uj étterem.

Van szerenésém a n. é. közönég deves tudomására hozni, hogy a Sas-utczán lévő régi Vilmos féle vendéglőt kibéreltem, és a mai kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan, fenyesen berendezve, e hó 18-ikán megnyitom, hol is kitűnő minőségű tisztán kezelt magyar faj borokat tartok s naponként frissen csapolt Dreher sör és **kóser zóna villásreggeli** lesz kapható. Havi abonómákat már most elfogadok. A közönég pártfogását kérem. Rosenberg Simon vendégilős

Ritka szerencséje

van Gaedicke A. Budapest, Kossuth Lajos-utca 11. szám alatt létező bankházának, hol az osztálysorsjáték legutóbbi húzásánál a 100.000 koronás főnyereményt — imhol már harmadszor nyerték. A szerencsétől annyira kegyelt gyűjtőde ezen kívül a mult sorsjátékban már harmadszor fizette ki a 400.000 koronás főnyereményt.

Középiszkolai Torna ingek, sapkák és övök a legnagyobb választékban kaphatók FEKETE JAKAB uri divat és kalapüzletében Főter, kistemplom mellett.

Török A. és Társa

a legnagyobb fővárosi osztálysorsjegy főelárusító. Ki ne ismerné ez országszerte kedvelt, szerencsés bankházat? Kevés czégnek sikerült a játszó közönég kegyet oly nagy mértékben megnyerni, mint Török A. és Társának. A bankház által gyakorlatba vett elv, hogy vevőivel a legmesszebbmenő előzékenységet tanúsítja és azokat jól szolgálja ki, halasnak mutatkozott. Vevőköre folyton nagyobbodott és az állandó forgalom növekedése folytán a Váczi-körut 4. alatti földszinti és másodemeleti főüzlet szűknek bizonyult; ugyannyira, hogy a főüzletet a hasonlíthatatlanul nagyobb Teréz-körut 46/b. helyiségbe helyezte át. Ezenkívül a főváros négy nagy kerületében fióküzletei is vannak és pedik: V., Váczi-körut 4., IV., Muzeum-körut 54. és Kerepesi-ut 32. sz. Török bankház ama törekvéséért, hogy vevői kívánságait kieligítse, vevőinek elismeréssel adóznak, amint a számos beérkező hálanyilatkozot bizonyít. — Ezenkívül hívatott helyről is hizalgó elismerésben részesült e cég, amennyiben a m. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték igazgatósága, mely sorsjáték megítélésében a legmértvadóbb, a Török czég örömeire igazolta, hogy a legelőzékenyebb módon bizonyítja le a vevőkö-

zönég ügyleteit. Mindezek után azoknak, kik az osztálysorsjátékban keresik szerencsájüket. A szerenese által kiválóan Török A. és Társa bankházat ajánlhatjuk. E czég a május 22-én, Csütörtökön kezdődő I. osztályu húzáshoz sorsjegyeket eredeti árban árusít és pedig $\frac{1}{4}$ sorsjegy 12 korona, $\frac{1}{2}$ sorsjegy 6 korona $\frac{1}{4}$ sorsjegy 3 korona, $\frac{1}{8}$ sorsjegy 1 korona 50 filler. Török A. és Társa bankház mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Osztálysorsjegy-vevőknek.

kik kellemes és teljesen megbízható összeköttetésre szult fektetnek, ajánljuk a Nemzeti Pénzváltó részvénytársaságot, Budapest. Mert eltekintve attól, hogy eddig a legtöbbet itt nyerték, az intezet 330.000 koronát kitevő óvadéka, mely a legnagyobb a sorsjáték igazgatóságánál, már egymagában szintén teljes garanciát nyújt a sorsjegy-vásárlókkal szemben elvállalt kötelezettségek rendes lebonyolítására nézve. Vidéki ügyfeleknek az intezet azon különös kedvezményt nyújtja, hogy a nyereményeket bármely összegben, lejarat előtt is, kívánatra valamely nagyobb vidéki bank- vagy takarékpénztárnál jutalék és költségmentesen kifizetteti.

Nyilatkozat.

Méltányolva és elismerve a szolyvai luhi Erzsébet és polenai gyógyvizek gyógyhatását, elhatározta azoknak a klinikai betegknél való alkalmaztatását.

A budapesti tud. egyetemi klinika.

Kélli, s. k.

A szolyvai ásványvíz kitűnő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

Nyilttér.

Nyári selymek

és foulard szöveteit, a legutolsó ujdonságok, egyszerű és elegáns mintákkal, sima és mintázott kelmékből.

Magánfeleknek bérmentes és vámentes szetküldés, legolcsóbb nagyban árakhoz. Ezernyi elismerő levél. Minták bérmentve. Svájcba 22 fl. levélb. kell.

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)
kir. udv. szállítók.

Kitűnő **Homoki vegyes fajbor**
1 liter 28 kr.

Kitűnő **Érmelléki Rizling bor**
1 liter 35 „

Kitűnő **Magyarádi 1898. évi**
1 liter 40 „

A borok valódisága és tisztaságáért kezességet vállal

Kontsek Géza

fűszer és borkereskedő

DEBRECZEN, Kossuth utca.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvény társulat BUDAPESTEN,

Külső Váczi utca hetedik szám.

Gőzcséplőkészletek

2 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 4, 4 $\frac{1}{2}$, 6, 8, 10, 12 lóerejű nagyságban.

Magánjárom (uti mozdonyok.) 1800 gőzcséplőkészlet üzemben. Debreczeni képviselőség: **RÁHMER MIHÁLYNÁL** Piacz-utca.

Elismert kitűnő hazai gyártmány.

18865 sz.

I. - 1902.

Ajánlati hirdetés.

A debreczeni kir. Pénzügyigazgatóság részéről ezennel közhírré tételük, hogy a kincstár tulajdonát képező Kossuth utcái 4. sz. épületnek a Kossuth és varosház utcák felé néző sarok részében levő azon földszinti üzlethelyiségek, melyeket jelenleg Bosznay J. Károly és Prelovsky András használnak, nyilvános versenytárgyalás útján f. é. aug. hó 1-től kezdve haszonbérbe fognak adni.

A verseny tárgyalás **1902. június 12-én d. e. 9 órakor** a kir. Pénzügyigazgatóság 4-ik sz. hivatalos helyiségében, zárt írásbeli ajánlatok útján fog megtartatni. És pedig:

- I. A Prelovsky András által jelenleg birt. üzlethelyiség évi bérösszegéül 1400 kor.
- II. A Bosznay J. Károly által birt. 3 egymásba nyíló helyiségből álló sarok üzlet évi bérösszege 2000 k.-ban állapittatik meg.

A bérlet elnyeréséhez annak lesz kitétele, aki a bérleményért a legmagasabb ajánlatot teszi, illetőleg az, kinek ajánlata elfog fogadtatni.

Pályázók kötelesek bánatpénz fejében 140 illetőleg 200 koronát a debreczeni kir. adóhivatalnál pü. letétbe helyezni s az arról szóló eredeti nyugtát az 1 kor bélyeggel ellátott, lepecsételt és sajátkezűleg aláírt ajánlathoz mellékelni.

Az ajánlatban szám és betűkkel kiírandó azon összeg, mely a helyiségeért évi bérösszegéül ajánlatik, egyzersmint határozottan kiteendő azon körülmény, hogy az ajánlat a Prelovsky vagy a Bosznai által használt helyiség melyikére vonatkozik.

A versenytárgyalásban nem vehetnek részt, kik terhes szerződés kötésre nem képesek, vagy azok, kik a bánatpénz letételének igazolása nélkül teszik meg ajánlatukat, a szerződési feltételek a kir. Pénzügyigazgatóságnál (4 sz. szoba) a rendes hivatalos órák alatt meg tudhatók.

Amennyiben elfogadható ajánlat nem tételnek, a további rendelkezési jogot az Igazgatóság fentartja magának, ugyszintén az ajánlattevők közötti választási jogot is.

AJÁNLATI MINTA.

Atulirott késznek nyilatkozom a debreczeni kir. pénzügyigazgatóság épületében a Prelovsky András által használt egy avagy a Bosznai J. által használt 3 üzlethelyiséget évi . . . korona összeg mellett bérbe venni.

Kelt

A CZIMLAPON.

Ajánlat lepecsételten. A p. ü. igazgatósági épületben levő (Prelovsky) vagy (Bosznai) által használt üzlethelyiség bérletére.

M. Kir. Pénzügyigazgatóság Debreczenben.

Serravallo

KINA-BORA VASSAL

orvosi kitünőségek által mint dr. Braun tanár, udv. tanácsos, dr. Drasche tanár, udv. tan. lovag dr. Krafft-Ebin tanár, udv. tan., dr. Monti tanár, lovag dr. Mosetig-Moorhg tanár, dr. Nuesser tanár udv. tan., dr. Schauta tanár, dr. Wofeinlechner tanár által gyakran használtatik és legjobban ajánltatik.

Gyöngék és lábbadozóknak.

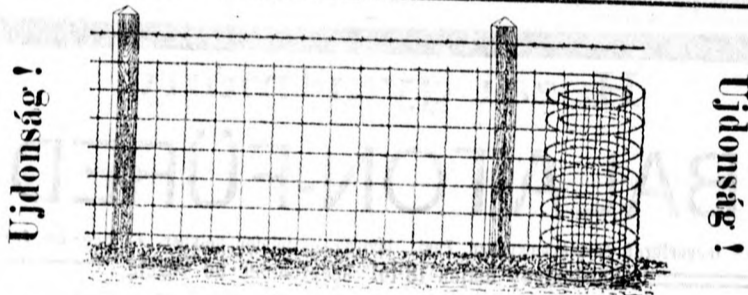
Kitüntetések: XI. orvosi congressus Róma 1894. IV. Gyógyszerész és vegyészeti congressus Nápoly 1894. Kiállítás Venedig 1894. Kiel 1894. Amsterdam 1894. Berlin 1895. Páris 1895. Quebec 1896. Turin 1898. Quebec 1897. Canea 1900. Nápoly 1900. Páris 1900.

Több mint 1200 orvosi elismervény.

Ezen kitünő, újra élesztő szer kiváló ize miatt különösen gyermekek és asszonyoknál szívesen vétetik. **Uvegekben 1/2 liter á K 2.40, 1 liter á K 4.40 árusittatik minden gyógyszerárban.**

I. Serravallo gyógyszerár Triesztben.

Bámulatosan olcsó kerítések!

Haidekker Sándor

sodronyszövet, fonat és kerítésgyára

BUDAPEST, VIII. Üllői-ut 48 ik sz.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát

mint a legegyszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot,

mely **előnyeivel fogva** föltűl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a mezőgazdaságra nézve **rendkívül fontos találmány** előnyei: **Olcsóság:** 1 méte magasságu tekercsek a következő árakon kaphatók:

Fekete vassodronyból:						
Sodronyvastagság:	1-2	1-4	1-6	1-8	2-00	milliméter.
Árméterenkint	35	40	45	50	55	fillér.
Horganyozott vassodronyból (nem kell bef. steni):						
Sodronyvastagság:	1-2	1-4	1-6	1-8	2-0	milliméter.
Ár méterenkint	40	45	55	60	65	fillér.

Csúszóúság: A fonat lyukbősége 5 cm. lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó széléi pedig tuskécsok, tehát az átmászást megnehezíti. A fonat csavart szála — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, mi által nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak — a szálaik összcusúsása tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézrel meghuzva, egyszerűen a faducezokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel. A fonat sima és feszes marad. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tuskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. A tuskés sodrony méterenkénti ára 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállit; közönséges gép és kézi sodronyfonatokat mindenféle célokra; csinos és erős kiviteli kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park és erkélyrácokat vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár ablakrostélyokat, ökör szájkosarakat, szikraforgókat, gabonaosztályozó hengereket, valamint régi választóhengereknek új sodronyköpenyvel való elátását. Sodronyszöveteket, fonatokat és vaskereftű szitákat szelelőrostákba.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

Klimatikus gyógyfürdő Szolyva-Hársfalva Hidegviz-gyógyintézet
(BEREGMÉGYE.)

(Vasuti állomás.)
Remek szép fekvés, kiránduló helyek és sétányok.

Gyógyeszközök:
Hidegvizgyógyintézet, vasas és égvényes savanyúvíz és fürdők, ez idén ujonnan és czélszerűen átalakított sós és fenyőbelégzési intézet, villany-massage, természetes melegtej, juhsavó; mindezek czélszerű használatára a gyógyfürdő orvosa ügyel fel. Jármánymentes hely. — Gyógyszertár. — Allandó fürdőorvos. — Két vendéglő.

Gyógyjavallatok:
Tüdőbajok, malária (mocsárláz), gége-, hörg- és tüdőhurut, emésztetlenség, máj és lépdagának, vízhoiyaghurut, specifikus s görvélyes csontbántalmaknál. Mindenféle idegbántalmak, fejfájás, migraine, histeria, szédülés, nehéz légzés, hypochondria. Vér-bajok, köszvény, görvély, bujakór, delirium trem. potat. Nőibajok, fehérhólyás, sápkór, havi zavaroknál.

Elsőrendű cigányzene.
Idény: májustól októberig.
Prospectussal és egyéb felvilágosítással szívesen szolgál a **fürdőigazgatóság.**

Kitünő ellátás és lakás.

Hazai gyártmány.

NEMES GÁBOR
Debreczen, a városházával szemben
ajánlja legjobb anyagból készült saját gyártmányú
női, férfi és gyermek czipők
kiváló nagy raktárát.

Alapított 1873. Hazai ipar.

Az összes raktáron levő czipők saját műhelyemben, személyes felügyelet alatt készülnek. Kérem az árak kitérőjéről és az árak olcsóságáról személyes meggyőződést szerezni.

Hazai gyártmány.

BALATON-FÜRED

gyógyhely és tengerfürdő Zalavármegyében. Posta, táviráda, és telefon helyben. **Elsőrangú fürdőintézet.**

Fürdőidény május 18-tól szeptember hó végeig.

Tiszta, ózondus, enyhe, egyenletes tóparti levegő, égvényes, sós, szénsavas, vasas gyógyforrások: juhsavó, tej és szőlőkúra.

Ujonnan berendezett **kézi villamos és rezgő-massage, testgyógyászati gyógygimnasztika**, valamint helyi, száraz, hőlégteljesítés.

Szénsavas meleg pezsgőfürdők (Schwarz rendszere szerint.)

Szénsavas hidegfürdők. Gőzfürdő, zuhanyok, balaton-tavi hidegfürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek által igen ajánlva: **verszegényesség, görvély, gümőkór, csusz, köszvény, légzőszervek hurutos bántalmak, rekedtség, vérkopás, gyomor és bélhurut, máj és lépesség, nőibajok és idegbántalmakban.** Hegyek által védett gyönyörű fekvés, diszes és czélszerű berendezési gyógyterem, sétácsolás, árnyékos sétányok, lombos park, fényes liget, terzene, naponta színielőadások, hetenként tánc mulatság, élvezetes kirándulások, sétacsolnakázás. Elegáns lakások, csinos nyaralók. A szobák ára 80 ftól 10 koronáig. Jun. 16-ig és aug. 21-től a szezon végeig 30 %-kal olcsóbbak. Napi ellátás személyenként 2 koronától. Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Siófokról gőzhajón 1 óra Veszprém felé, bérkocsin 1 1/2 óra. Vasuti szezonjegyek 33 1/2 %-os kedvezményvel, menetérti jegyek 3 napra féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelő főorvosa **dr. Haray István**. Lakásmegrendelések előleg beküldése mellett **Lingl Valérián** fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint étrend víz is igen kedvelt, főraktára: **Edesknay L.**, udv. ásványviz szállító. Eudapest. Ezenkívül kapható a balatonfüredi kutkezeléségnél, **Szemerey Jánosnál** Veszprémben és **Simon Györgynél**, Székesfehérvárott. Prospectussal ingyen szolgál a **fürdőigazgatóság.**

Értesítjük
a t. közönséget, hogy
czipő, kalap, férfi és női divatüzletünket
Főtér, Szikszay ház, a nagytözsde mellé
helyeztük át.
Tisztelettel
Székely Jenő és társa.

Tavaszi és nyári idény 1900.
Valódi brünni szövetek.

Egy szelvény 3.10 m. (hosszu, teljes uri öltönyt (kabát, nadrág, mellény) ad ára csak	frt 2.75, 3.70, 4.80 jó és 6.90 jobb	7.75 finom	6.65 finomabb	10. — legfinomabb
---	--------------------------------------	------------	---------------	-------------------

Egy szelvény fekete szalon öltönyhöz 10 frt, valamint felöltő szöveteket, turista lödöket, legfinomabb kangarnokat stb. küld gyári áron a valódiságáról és szoliditásától jól ismert posztógyári raktár.

Siegel-Imhof Brünnben.
Minták ingyen és bérmentve. Mintához szállítástért jótállás. A magánfelek előnyei tetemesek, szövetet két köztvetlenül fenti czegetől a gyárhelyeségből rendelni.

Épület és műlakatos műhely áthelyezés.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy 7 év óta fennálló vállalatomat Reáliskola utczáról **május hó 1-től** tetemesen megnagyobbítva

Deák Ferencz-u. 22 sz. alá helyezem át.

Elvállalok e szakmába vágó munkákat, vasrészokat, vaskapu, takaréktűzhelyek (felelősség mellett) szóval minden építkezési munkákat.

A midőn a n. é. közönség eddigi pártfogását megköszönöm, ígerem, hogy a jövőben és mindég elvem csak az lesz, hogy jó és pontos kiszolgálással bizalmát továbbra is biztosítsam.

Kérve szives pártfogását, tisztelettel
Preizler Mór
épület és műlakatos mester.
Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölk. Költségvetés bérmentve.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerárumban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.
Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.
Tóth Béla gyógyszerháza és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Lamarche Albert
 nagykarolyi parketgyártmányainak lerakását vakpadlóra vagy aszfaltba rakva, ugyszinte **vakpadló, hajó és egyéb PADOZATOK** elkészítését **jótállás és jutányos árak** mellett elvállalja
Hoffmann István
 a LAMARCHE ALBERT nagykarolyi parketgyárának magyarországi bízománya.
 Raktár és iroda:
 Budapest, VIII. Kisfaludy-u. 6. Nap-u. sarkán.
 ahol mindig dus parket készlet eladásra is tartatik. Telefon.

Temesvári vásár hirdetés.
 Az idei temesvári Pünkösdi országos vásár f. évi május hó 29-től bezárólag június 2-ig fog megtartatni.
 Temesvárott, 1902. máj. 11-én.
 A városi főkapitányságtól.
Bandi Rezső
 főkapitány.

Szaj és körömfájás miatt ez alkalommal szarvasmarha, juh, és sertés felhajtása tilos! — Csak a lovasár, mezőgazdasági termény, kereskedelmi és iparvásár fog megtartatni.

A női szépség
 A legjobb szépség szer.
 elérésére, tökéletesítésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a **FÖLDES-féle Margit-Crém,** mely vegyítiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan és zsirmentes. Ezen világhírű arckenőcs pár nap alatt eltávolít szepőt, májfoltot, pattanást, bőrtakát (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arcot féhérré, simává és üdévé varázsolja.
Legkitünőbb óvszer a nap és szél befolyása ellen.
 Ára: kis tégely 1 k. nagy 2 k. **Magit hölgy-por** (3 színben) 1,20 fl. **Magit szappan** 70 fl. **Magit fogpép** (Zahn pasta) 1 k. **Magit arcvíz** 1 k. — Számtalan előismerő és kö szónó levél.
 Postán utánvétellel vagy a pénz előzete beküldés után küld a készítő:
FÖLDES KELEMEN
 gyógyszerész ARAD.
 Kaphatók minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerek kereskedésben.
 Főraktárak Debreczenben Balázs Ö. Fülöp, L. Kovács N. Mihályovits I. Murakózy L. Rotschnek V. Emil, Szilke Ferencz, Tóth Béla gyógyszerárakban, Josa és Jóna drogeriájában.
 Csodás gyors hatása.

Szendró Sándor zongora és hangszer készítő Debreczen, Szt.-Anna-utca 3. ajánl legjobb gyártmányu **pianninókat** és **hegedűket** jutányos árak mellett; elvállal **felhangolásokat** és mindenemü javítási munkákat mérsékelt díjazásért. Elősmert szolid czégemet a n. é. közönsrg pártoló figyelmébe ajánlom.

Eladó ház Debreczenben a Hatvan utca elején piac-hoz közel eső 8 sz. 415 négyszögöl területű házastelek kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni Hódy Bélánéval Egyház-tér 17. Debreczenben.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedrő” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Kiadó lakás. Szép világos, magas, egészséges 2 vagy 3 szobás udvari lakás kiadó Darabos-u. 59 sz. a.

Eladó 2 kirakat rolóval, több üveg szekrények és író asztal a Bika szállóban levő pipa metsző üzletben.

IDEGBETEGEKNEK
 nagyon ajánlható a már 20 év óta orvos-tanárok, gyakorló orvosok s a nagyközönség legszélesebb köreiben előnyösen használt gyógymód, mely csak külső mosásból áll, ártalmatlan, olcsó és meglepő hatása. Az érdeklődők kerjék **Weissmann Román** már 26-ik kiadásban megjelent **ismertető füzet-jét** az idegbetegségekről kapható **Dr Rotschnek V. Emil** gyógyszerárban Debreczenben díjmentesen.

Gyógyhely Pompás és előkelő nyaraló. A déli vasut: Pölschach, 6 óra Bécestől. Idény májustól szeptemberig.
Rohitsch-Sauerbrunn
 a zöld Steierországi gyógygye!
 1901.
 3900 látogató legmagasabb szám-arány a fürdő látogatása óta.)
 A források „Tempelforrás” és „Styria forrás” a karlsbadi és Marienbadiéhoz legközelebb áll. **Gyógyhely** gyomor, végbél, máj és vesebajok, a légzőszervek katarrhusa, ezukorbajok, epe, hólyag-bajok. Terjedelmes park, nagy cserlomb és fenyőerdők sétányok, 3 nagy fürdőintézet meleg, hideg és ásványvíz gyógyászatra. Tej savó és kefircura. Kiváló zene. Sportjátékok, Élénk társadalmi élet. Fürdő ismertetést küld az igazgatóság.

Egyedül valódi angol
THIERRY BALZSAM
 Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.
Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.
 E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólréhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, veget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legregibb bajokból is. 2. Kitünő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglélest. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor, szélgörcsöt s a tagrángatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákból, szeliden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, tres fogaknál és száprohadaskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszűnteti a fehérfogést, a szájnak s a gyomornak bűzét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és beibajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiütéseknél, megszünteti a fejfájást, szakgátást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a **mellékelt zöld mezejű apacza-védjegyre!** Hamisítóktoit legjobban óvakodunk, ha **egyenesen** gyáramból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kisti vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Hercegovinában 4 kor, 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés előrefizetés vagy összeg utánvétele mellett.
 Miért szenved ön? Hiszen önnek, amely gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle **Centifolia kenőcsöt** használják, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utslérhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók melkeménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyilások, sebek, folyások, dagadt lábak s esontevésedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbnukulus és ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgtyülés, a lábnaik járás közben történt kisebölése, fagyás és ege-tés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással, postadíjjal együtt 3 kor, 50 fill. Temérdek előismerő levél megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel” Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Pragrada” a tégelybe van-e égetve. Emec két gyógyháisában utólréhetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régebb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak hasznaltalanul elprédáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készenlőben e világhírű, olcsó, megbizható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bionyos, hogy az én kitünő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cim **Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pragrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.**
 Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

MIÉRT van annyi utánzat? MERT a valódi Eisenstädter-féle
Linoleumpadló zománcz
 a törv. bej. „vaslovag” védjeggyel a legjobb és legtartósabb puha padlóknak és konyhabutoroknak bemázolására.
 Bejegyzett Az **Eisenstädter-féle**
Linoleumpadló zománcz
 egy óra alatt keményre szárad, bámulatosan szép fényvel bír és tartósság tekintetében eddig felülmulthatatlan. Nagy elterjedtségénél fogva különböző hasonhangzásu nevek alatt értéktelen utánzatokat hoznak forgalomba, miért is kerjen mindenki kizárólag csak **Eisenstädter-féle**
 Védjegy „Vas lovag” „Linoleumpadló zománczot” a törv. bejegyzett „Vas lovag” védjeggyel.
Eisenstädter Testvérek
 lack és festék gyára.
 Kapható Debreczenben: Békés Emil, Csanak J., Félégyházi János, Fritsch Károly, Ganovszky Lajos, Geréby F. Utóda, Kontsek G., Czegedy és Polgár, Party Eereucz, Riekl József Zelmos, Roth Antal, Sesztina Lajos, Komlósy Lajos, Terei József és Tóth Kálmán cégeknek.

Borosznó gyógyító fürdő.

Zólyomgyógyító.

— Vasúti állomás. Posta és távirat. —

Vadregényes fenyvesék közepette. Tiszta, ózondús levegő. Erdei sétautak. Magas forrasú vízvezeték. A glaubersós gyógyforrások kitűnő hatásuk. Heveny és idült gyomor és bélhurut. Máj és hólyag bajoknál.

Hidegvíz gyógyító intézet.

Masszázs, villamozás, Kneipp-féle gyógyító mód. Meleg ásványvíz és fenyőtűfürdők.

Allandó fürdőorvos: Luczy Gusztáv dr. Gyógy-szertár, Lawn-tennis, tekepálya, ciganyzene. Lakás: 8-16 kor. egy szoba heti bérlet ágyneművel együtt. Éltetés: leves 20 fl. főzelék 60 fl. tészta 50 fillér. Sülték 80-1.20 fl. étlap szerint.

Bővebbet alulírt tulajdonosnál.

Rosenauer Lajos

Besztercebányán.

Akar ön sok pénzt keresni?

Havonként 1000 korona is kereshető könnyen, kockázat nélkül, becsületen uton. Irja meg címét 6. 51. sz. a.

Andas Annoncea-Bureau des „Mer-
kur“ Nürnberg Mendelstrasse 23.

A legjobb

és legmegbízhatóbb
tisztá minőségű

festékek és szoba-
padló lakkok

Térey József

utóda cégénél

Debreczen, Hatvan-u. 13 sz.

Kiadó lakás.

Morgó utca 25. sz. alatti házban egy 3 szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló földszintes uri lakás külön udvarral előnyös feltételek mellett bérbeadó. Értekezhetni dr. Moskovics Jenő ügyvédi irodájában Arany János-utca 2.

500 forintot

fizetnek annak, aki Bartilla fogvizének használata mellett, melynek üvege 35 kr, valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlilik (Csomagolások külön 10 kr.) Bartilla-Wiukler Ed., Wien, 19/I. Sommergeasse I. — Kapható Debreczenben Mihalovits István a „Gyógyhoz“ címzett gyógyszerterében. Tóth Béla gyógyszerész. Határozottan kérjük Bartilla-féle fogvizet. Hamisítás feljelentésért jó díjazás adatik.

Friss

Liptói májusi turót

elősmert leg-

jobb minőségben ajánl

Makovicky Péter Liptó-Rózsahegyen.

Kapható minden csemege kereskedésben.

Restitutions Fluid
Kwizda-féle Restitutions Fluid

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
1 üveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállókban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő- és utóérsítési, licamoknál, inak merevségénél stb., az időmúlásnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarországon valamennyi gyógyszerterében és gyógyszerkereskedésben.
Főraktár: Kwizda Ferencz Jenő kerületi gyógyszerész, Kerneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

Sodronyüveg!

Üveg érczetéssel felső világításra, padozatokra stb.
Elpusztíthatatlan és tűzmentes.
A jelenkor legjobb üvegező anyaga.
Egyedül gyártja
AZ „ACTIEN-GESELLSCHAFT FÜR GLASINDUSTRIE“
VORM. FRIEDR. SIEMENS
NEUSATZ ELBOGEN MELLETT
(Greschitz)

Más gyártmányok u. m. : mindenféle üvegek és üvegzárok, belga és német táblaüveg-félék, üvegöntvény, sajtolt üvegek és védjegyzett préselt üvegbetűk.

Mészáros Miklós

m. kir. szabad. osztálysorsjegy-főelárusító

Budapest, VIII., József-körút 22-24. sz.

Ajánlja a m. kir. szab. osztálysorsjegyek közvetlen beszerzését főelárudájából

1/8	1/4	1/2	1/1	Küzás május 22 és 23-án
1.50	3.—	6.—	12.—	

Megrendeléseket czélszerűségből postautalványon kérem.

SANTAL EGGER

gyógyító erejével felülmúlja a külföldi szereket.
Kipróbált, orvosilag ajánlott

jó szer, hólyag cső bajoknál és minden oly esetben, hol az orvosok Santal olajat, Copairát vagy Cabebát ajánlanak. A

SANTAL EGGER

tiszta keletindiai Santal olaj tartalma miatt meglepő sikeres hatású az ifjúság bántalmainál. Az orvosok is kedvelik és rendelik 1 üveg ára 3 kor.

Vidékre a pénz előzetes beküldése után bérmentve 3.40 kor. Csak a törvényesen védett tigris-lej védj. valódi. Kapható a legtöbb gyógyszerterében Fő és szétküldési raktár „Nádor gyógyszerter”

Budapest, VI. Váci-körút 17.

Kapható Debreczenben : Tóth Béla és Muraközy László gyógyszerterében.

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS.COMP.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésnél alkalmaztatik készvények, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak az eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” özejegyzéssel fogadjunk el. — 80 l., 1 k. 40 l. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerterében kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerész Budapesten.

Richter F. Ad. és társa.
.. csász. és kir. udvari szállítók. ..
Rudolstadt.

Homlokzat-festék-gyár
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120.
(szaját házában)
Aranyérmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézések, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyancsak gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek mészen földoldhatók, száraz állapotban, poralakban és 46 különböző mintában különként 16 krtól fölfelé szállítatnak és ami a festék színtisztségét és tartósságát illeti, azonos az olajfestékkel.

200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.
Mintakártya, ugyancsak utasítás kívánatra ingyen és bérmentve.

Stella Giovanni

késműves, műköszörűs és aczelárak üzlete

DEBRECZEN, Piacz utca 79.

Nagyválasztékban tart készletben minden e szakmába vágó finom és legfinomabb orvosi műszereket, késeket és ollókat. Elfogad és kiváló gonddal teljesít minden

műköszörűlést.

gyorsan — előnyös árak mellett.

MARHA FAGGYU!!

Főzéhez alkalmas, frissen olvasztott hamisítatlan minőségben — Németországba való szállításra készpénzfizetés ellenében megvételre kerestetik. Megmintázott árajánlatok H. G. 1806. jelige alatt

RUDOLF MOSSE.-hoz

Hamburgba küldendők.

Sesztina Lajos vaskereskedése

DEBRECZEN.

A Bielm János-féle valódi Asphalt-fedő lemezek kizárólagos raktára.

(Ezen fedőlemezek kátrányozást nem igényelnek!)

Szőlőművelési eszközök, u. m.: Turul, Sugár és Ausztria permetezők, kénpor fúvók, kapák, metszőollók, permetezők alkatrészei stb. előnyös árakban ajánlatnak.

Szabadalm. „Orkán“ kéménytoldók acélgolyós tengellyel!

Telefon szám 6.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérigazgatója ajánlja a magyar kir. államvasutak gépgyárában készült

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérigazgatója

BUDAPEST, Váci körút 32-ik szám.

ajánlja a magyar kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GŐZCSEPLŐKÉSZLETEIT
14, 16, 20 lóerejű COMPOUND LOCOMOBILJAIT s végre

„MILLENNIUM“

legújabb szerkezetű fűkaszáló, marokrakó és kéveköto aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resicai mezőgazdasági gépgyárában készült SACK-rendszerű aczelöntésű ekefüvel ellátott EKEIT és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Kizárólagos képviselő: MÁRKUS J. Debreczen.

Csipke függönyök
tisztítása
a szék elrongálása nélkül.

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik.

Debreczen

Széchenyi utca 42 sz.

Üzlethelyiség az utcára.

A magyar kultúra ellenségei.

Irta: **Dr. Kardos Samu.**

Mikor 1711. április hó 30-án a Szatmár közelében fekvő majthényi síkon Rákóczi kurucz hadainak főgenerálisa Károlyi Sándor, a császári hadak főgenerálisa Pálffy János előtt 12000-nyi hadával együtt a fegyvert letette, nemcsak a magyar nemzet politikai függetlenségének gyászát, mondhatni halálát, de a magyar nemzeti szellem s a magyar nemzeti kultúra teljes aláhanyatlását is jelentette e fajdalmas történelmi esemény. Több mint egy századon át tespedt a nemzet szellemi restségben s több mint egy századon át nézték a dicső kor gyáva utódai, mint veszen lassan-lassan végső erőt és hatalmat a nemzeti erők és intézmények felett az osztrák ármány és erőszakosság.

Ki a magyar nemzet újja ébredésének történelmét ismeri, annak lehetetlen nem tudni azt, hogy a haldokló nemzeti érzés és nemzeti szellem újja ébresztői és hosszú időn át egyedüli fentartói a nemzet költői, a nemzet írói voltak. Bessenyei György, Csokonai V. Mihály, Kazinczy Ferencz, Kisfaludy Sándor, Kisfaludi Károly, Kölcsey Ferencz, Berzsenyi Dániel, de főként a hősi mult nagy tetteinek dicső lantosa Vörösmarty Mihály és a magyar nemzet Tírteusa Petőfi Sándor, nélkül a magyar nemzeti szellem és nemzeti érzület talán örökre kialudott volna a gyáva lelkek és kores szivekből. Ővek az érdem, a hála és dicsőség, hogy a szenvedés és tespedés legnehezebb és leggyászosabb korszakában új életre keltették a szunnyadó nemzeti szellemet és a haldokló nemzeti érzést.

Hogy mily nagy volt a nemzet íróinak és költőinek hatása, azt legfényesebben a pozsonyi alsó táblának 1825. évi november 2-án tartott azon ülése bizonyítja, melyen a magyar tudós társaság megalapításáról tanácskozván a rendek, felsőbüki Nagy Pál a nemeseknek egyik leghírnevesebb és legünnepeltebb szónoka oly élénk színekkel festette a nemzeti ügyek szomorú állapotát és oly melegséggel appellált az ország nagyjainak hazafiságára és áldozatkészségére, hogy a hallgatóság tagjai között lévő gróf Széchenyi István, ki még röviddel azelőtt császár és kir. huszárcapitány volt és magyarul helyesen írni és fogalmazni még alig tudott, felsőbüki Nagy Pál nemes szavaira felbuzdulva, nemes szavaitól lángra gyulva kilépett a hallgatóság tagjai közül s oda menve a rendek tanácskozó asztalához összes uradalmainak egy évi tiszta jövedelmét, vagyis 60,000 pengő forintot ajánlott fel a magyar tudós társaság megalapítására. És a miként tudva van, nemes példája akként hatott, hogy nemsokára követték az ő tettét gróf Károlyi György, ki 40000 forintot, gróf Andrássy György, ki 10000 forintot, gróf Vay Ábrahám és br. Wesselényi Miklós kik szintén jelentékenyebb összegeket adományoztak a nemzeti kultúra oltárára.

Eltől a naptól kezdve teljes 25 éven át, vagyis 1849. október 6-ig, mignem az aradi vár sánczaiban az osztrák gőgöt és zsarnokságot az egész művelt világ előtt örökre megbélyegző kivégzése a nemzet vér-

tanuinak meg nem történt a magyar nemzeti szellem, mint büszkén szárnyaló sas emelkedett égnek és dicsőségnek, de ekkor mint orvul meglőtt turul madár szárnyaszegetten hanyatlott le a kétségbeesés sötét tengerébe. És hogy végkép el nem merült a közel 20 éven át tartó durva gőg és elnyomatás korszakában, ismét csak írói és költőinek köszönhetette. *Jókai Mór* és *Jósika Miklós*, *Arany János* és *Tompa Mihály* voltak azok az írók és költők, kiknek műveiből a sivár Bach-korszakban a nemzet jobbjai a mult dicsőségein elmerengeni, a jobb jövő bekövetkeztében hinni, bizni és remélni tanultak. Örök hála és dicsőség nevüknek és munkásságuknak. A magyar némán — jaj és panasz nélkül türe a szenvedéseket, rendületlenül bizván a haza jobb sorsának elkövetkeztében. Mig aztán 1867-ben a vérig korbácsolt, földig megalázott, kegyetlenül eltiport nemzet őszintén kibékült uralkodójával s a béke zálogául s biztosítékául megkoronázta királyát.

Azóta 35 év mult el, több mint egy harmad század, az akkori férfi generáció egy kettő kivételével sirba szállott. Ugy hogy ma a törvényhozás és kormányzat, tudomány és irodalom terét egy egész új nemzedék foglalta el. Ennyi idő után, tekintve hogy a koronázás óta eltelt 35 év alatt háborus események egyetlen egy ízben sem zavarták meg a magyar nemzetnek az 1000 év előtt elfoglalt ősi földét, a magyar kultúra számára teljesen meg kellett volna hódítania.

És van-e az igazságot kedvelő, a nemzet nagy érdekei iránt igaz szeretettel viselő csak egyetlen egy olyan ember is az országban, a ki most 100 évvel a Kazinczy Ferencz és társainak első riasztó szózatja után azt merné mondani, hogy Magyarország a magyar kultúrának teljesen meg lett hódítva...? Én ilyen embert nem ismerek s ha volna az csak saját tudatlansága és tájékozatlanságáról adna bizonyosságot. Vajjon mi lehet oka annak, hogy Magyarországon nemzeti kultúra annyi idő után, annyi nagy író, költő, művész, szónok és államférfi munkássága után, még ez idő szerint sem lett teljesen meghódítva a magyar kultúra által? Kényes és nehéz, de talán nem egészen háládatlan a feladat, bátor szívvel és őszinte lélekkel rámutatni az okokra, megnevezni az ellenségeket, melyek megösmérése és legyőzése nélkül a népek haladását és boldogságát egyedül biztosító nemzeti kultúra Magyarországon mindeztideig teljes diadalra nem juthatott. Ime én vállalkozom e nehéz feladatra.

A magyar kultúrának nagy és hatalmas ellenségei vannak. Ezek között első helyen áll az udvar és a *közös hadsereg*, aztán a főnemesség és főpapság, majd a főváros és a kereskedő világ és végül a nyomoruságos közigazgatás és az ennek gyarlóságai mellett egész a féktelenségig elhatalmaskodó nemzetiségek.

a) A kir. udvar. Minden más, nálunk boldogabb és szerencsésebb közjogi viszonyok mellett élő népek nemzeti kultúrájának egyik leghatalmasabb forrását, egyik legerősebb

támaszát és biztosítékát éppen az udvar képezi. Így van az, az öt világrész felett uralkodó Nagy-Britanniától kezdve le a kis és igénytelen Romániáig. VII. Eduárd angol király, II. Vilmos német császár és I. Károly román király udvarában más kultúrát és más viseletet a királytól kezdve az utolsó udvari zsandárig senki sem ösmér; és ha ösmér is, követni nem merészel, mint az illető nemzet nemzeti kultúráját. Hiszen közösmert dolog, hogy a német fejedelmi vérből származó román királyné, mint Carmen Sylva, a költő királynő még a koronánál is ragyogóbb fény-sugárral s örök dicsőséggel övezte saját homlokát. Mig nálunk — fájdalom — úgy áll a dolog, hogy a király Ő felségének dicső és szent személyén kívül az egész udvarnál senki sem tud, de tudni sem akar a magyar nyelvről s a magyar nemzeti kultúráról. Az egész udvarnál a szellem osztrák, a nyelv pedig német. Még a magyar kir. testőrség szolgálati nyelve is, habár ezt szégyennel és arczpirulással kell bevallani nem magyar, hanem német. Szintugy német a kabinetiroda, a főudvarmesteri hivatal, német az udvari könyvtár, német az udvari képtár, német az udvari kinestár és német az összes rendjelek kancellárjainak hivatalos nyelve. Ezen a fajdalmas állapoton másként nem lehet segíteni, mint a külön magyar udvartartás felállításával. A magyar nemzet 1867. óta a kir. udvartartás költségeihez tudvalevőleg éppen annyival járul, mint Ausztria. Mi is évenként 9 millió 300,000 koronát fizetünk a kir. udvartartás költségeire, épp úgy mint az osztrákok, tehát joggal megkívánhatjuk, hogy ezen összeg ellenében nekünk is külön udvartartásunk legyen. És csak akarnia kell ezt a nemzetképviseleinek, bizonyára meg is leszen.

b) A közös hadsereg. A magyar kultúrának még az udvarnál is ádázabb, keményebb és kérlelhetlenebb ellensége a közös hadsereg. Mert a közös hadsereg csak nevében közös, de jellegében és szellemében osztrák, nyelvében pedig német. Magyar zászlóról, magyar czimerről, magyar nyelvről még álmodni sem szabad a közös hadsereg és hadi tengerészet bármely tagjának. Hiszen ösmert dolog, hogy az ujonczot is megbüntetik, ha a „Hier“ szó helyett „Jelen“-t talál mondani a jelentkezés alkalmával. Önálló magyar hadsereg nélkül az osztrák szellem leghatalmasabb várát soha meg nem vihatjuk s addig a magyar kultúra hódító erejéről ne is beszéljünk, mig az a magyar hadseregből, mint valami hitvány lázadó kiltva, a magyar szó és czimer számüzve vagyon.

c) Főnemesség és főpapság. Tagadhatatlan, hogy főnemességünk a gróf Széchenyi István és báró Wesselényi Miklós fellépése óta és éppen az ő példájukon felbuzdulva ^{3/4} század óta erősen megmagyarosodott s a nemzeti kultúráért közülök nem egy mint például gróf Kun Kocsárd, gróf Zichy Jenő és Semsey Andor jelentékeny áldozatot hoztak, sőt az is való, hogy közülök többen, mint magának a nemzeti kultúrának számottevő harcossai igaz és nagy érdemeket sze-

reztek. De azért ne higgyük, hogy a főnemesség már egészen magyar. Közülök még sokan és pedig éppen a leggazdagabbak most is külföldön és főleg Bécsben laknak. Mért-földekre terjedő uradalmiainak több százezer koronára rugó évi jövedelmét ott költik el, mint az osztrák főváros művészetének és műiparának ismert és bőkezű maccenásai. Ilyenek: Németújvári Batthányi Stratmann Ödön herceg, Esterházy Lajos herceg a magyar kir. testőrség ujonnan kinevezett kapitánya, Windisch-Grätz Lajos herceg, II. Rákóczy Ferenc zempléni uradalmának mostani birtokosa, továbbá Schönborn Ervin gróf, a gróf Beresényi Miklós ung és beregmegyei uradalmának mostani birtokosa, és báró Orezy Béla az ez idő szerinti országbíró. Ezekre a dúsgazdag, a külföldön élő magyar mágnásokra csak azt kellene kimondani, hogy mindaddig míg külföldön élnek *kétszeres adót kötelesek fizetni*, bizonyára már a második, harmadik esztendőben szépen sorban haza szállingóznak, az őket oly dusan tápláló, általuk mibe sem vett szegény Magyarországra.

A főpapság ellen a nemzeti kultúra szempontjából még több és jogosabb kifogásaink vannak, mint a főnemesség ellen. Egyedül a protestáns és a róm. kath. egyház nagyjai azok, kik majdnem kivétel nélkül igaz hívei és terjesztői a magyar kultúrának. De a görög katolikus és görög keleti egyház érsekei és püspökei csak kivétellel nyílt, határozott és veszedelmes ellenségei minden téren a magyar nemzeti kultúrának, sőt magának a magyar nyelvnek is. Erre nézve nem kell eklatánsabb példára hivatkoznom, mint arra a mélyen elszomorító és megszegényítő körülményre, hogy a görög kath. hiten lévő vérbeli *dorogi hajdu ember* nem imádhathja Istenét a maga nyelvén, hanem orosz nyelven kénytelen imádni Istenét. Még gondolatnak is vért lázító, hogy míg a románoknak és szerbnek, de még a zsidóknak is meg van engedve, hogy a maga őseinek a nyelvén tisztelje és dicsérje Istenét, addig ezt a magyarnak tennie nem lehet, nem szabad.

d) A fővárosi kereskedői világ szintén vétkes a magyar kultúra elhanyagolásában. Mert Budát Pesttel tudvalevőleg az 1872. évi XXXVI-ik t.-cz. egyesítette és tette meg az ország fővárosává. És ezen 30 év alatt a nemzet 100 és 100 milliót költött az ország fővárosára, de a főváros vajmi keveset tett és áldozott a nemzet kultúrájáért. Budapestben ma is a nyilvános helyek legnagyobb részén csak úgy divik a sváb és zsidó kifejtéssel vegyes német nyelv. Hiszen a kereskedők legnagyobb részének még czéglíratára is német Budapestben, és a legtöbb kereskedőnek könyvei német nyelven lesznek a fővárosban vezetve. Pedig ezen vajmi könnyű segíteni. Csak azt kell életbe léptetni, a mit dr. Bakonyi Samu ez év április hó 23-án tartott nagyhatású parlamenti beszédében javasolt, hogy a német czéglíratok külön adózás alá essenek, a német nyelven vezetett könyvek a bíróság előtt hitelességgel, bizonyító erővel pedig éppen ne bírjanak.

Hogy ezt a magunk megbecsülését és a magunk érdekeinek megóvását magában foglaló ujtást Bécsnek előzetes tudta és jóváhagyása nélkül be nem hozhatnók, ezt már igazán megvalloim magam sem hiszem. Egész biztossággal merem állítani, hogy a német czéglíratok külön megadóztatása s a német nyelven vezetett könyveknek a köz-hitelességtől való megfosztása, néhány rövid év alatt egészen megmagyarosítaná a főváros és utána a vidék nagyszámu, nagytekintélyű kereskedelmi világát.

e) A közigazgatás és a nemzetiségek. 33 évvel ezelőtt vagyis az 1869. évi IV. t.-cz. I. §-ában mondotta volt ki törvényhozásunk azt az elvet, hogy a közigazgatás az igazságszolgáltatástól elkülönítetik és hogy ezentul sem a közigazgatási sem a bírói hatóságok egymás hatásköreibe nem avatkoznak. Igazságszolgáltatásunk a *Horváth Boldizsár* kezdeményezése a *Szilágyi Dezső* és Dr. *Plósz Sándor* korszakalkotó munkái után nem sokára betetőzésre vár. Közigazgatási állapotaink azonban a *Tisza Kálmán* rideg párturalmi aegise alatt nem hogy fejlődött volna, hanem mindinkább aláhanyatlott, úgy hogy minden tulás nélkül el lehet mondani, hogy az egész Európában, talán az egy Törökországot kivéve a közigazgatás sehol sem oly lassu, oly gyarló és oly megbízhatlan, mint nálunk Magyarországon. A közigazgatási tisztviselő, kinek kezében 800-nál több kihágási esetben, minden jogvédelem és megbízható ellenőrzés nélkül le van téve az állampolgárnak becsülete és egyéni szabadsága, alig tekinthető másnak, mint a *nép fizetett üldözőjének* és a hatalom szolgálkú eszközének, melynek természetesen nem lehet más hatása és eredménye, minthogy viszont a nép nem tekinti a tisztviselőt egyéneknek, mint a maga esküdt ellenségének.

Más nemzeteknél a közigazgatási tisztviselő első tanácsadója és kioktatója a népnek, nálunk a legkisebb hivatalnok is a leg nagyobb megvetéssel, sőt minden jó érzést bántó durvasággal beszél a népről és bánik a néppel. Ebből keletkezik a magyar parasztnál az *Ur gyűlölet*, a nemzetiségi parasztnál pedig a *magyar gyűlölet*. Ezen pedig nem lehet másként segíteni, mintha a közigazgatást újjászervezzük s annak újjászervezése alkalmával az oda nem tartozó elemeket kiküszöböljük. Kiküszöböljük különösen azt az anomáliát, hogy a magyar állam területén, a vármegyei, városi és községi közigazgatás bármely vonalán a jegyzőkönyvi és tanácskozási nyelv más lehessen mint a magyar. Ha a törvényhozás az 1897. évi XXXIII. t.-cz. 4-ik §-ában kimondhatta azt, hogy esküdt csak az a magyar honos férfi lehet, ki életkorának legalább 26-ik életévét betöltötte, az állam hivatalos nyelvét érti, azon írni és olvasni tud; úgy kimondhatja a közigazgatás újjászervezésénél azt is a törvény, hogy bármely vármegyei és városi törvényhatóságnak és községi képviselőtestületnek tisztviselője vagy tagja csak az lehet, ki az állam hivatalos nyelvét érti, azon írni és olvasni tud, miből önként következik természetesen az is, hogy a közigazgatás min-

den vonalán a tanácskozási jegyzőkönyvi és felterjesztési nyelv egyedül a magyar lehet.

Annyi bizonyos, hogy a mi kormány férfaink nemzeti eszméket és azok ápolásának szükségét a parlamentben unos-untalan emlegetik; de a mikor a szépen csengő szavakat tettekre kellene felváltani, akkor egy jelentőségteljes mosolylyal kell beérnünk, melynek értelme egyszerűen az, hogy igen szeretnénk valamit a nagy czélok megvalósítására tenni, de hát Bécsből még nem kaptuk meg az engedélyt rája. Pedig bécsi irányadó körökkel sem volna legalább ez idő szerint valami nehéz megértetni, hogy egy nyelvében és kulturájában hatalmas magyar nemzet békében és háboruban egyaránt erősebb támasza és biztosabb oltalmazója a dynasztia nagy és jogos érdekeinek, mint egy a nyelvek, felekezetek és nemzetiségek terén külön tagozatokra szakadt néptömeg. A magyar kultúrának erősbödése, a magyar kultúrának terjesztése, nemcsak a magyar nemzetnek, de az egész monarchiának, különösen pedig az uralkodó háznak áll első sorban és főképpen érdekében. A ki ezt a nagy igazságot az irányadó körökkel megértetni és diadalra juttatni fogja, annak neve és érdemei arany betűkkel lesznek felírva a magyar nemzet történetének lapjain. *Őseink karddal szereztek és vérrel öntötték ezt a szep hazát, reánk más hábár nem könnyebb feladat vár. Nekünk polgári munkával megtartani, magyar kultúrával megtermékenyíteni legyen szent kötelességünk, nemes feladatunk.*

Kada Elek nótáiból.

I. Kantározom a nyergest . . .

Kantározom a nyergest,
Rászorítom a nyergem,
Felkötöm már a kardom,
Edes rózsám bucsuzom.
Messze bujdosom.
Sorsa ez a hajdunak,
Végekre szólitanak,
Mennem kell.

Sorsa ez a magyarnak:
Bajra csak bajt zavarnak,
De a hajdu kibirja,
Ha bár sokszor siratja
Hazát, kedvesét;
De él a hit szívében:
Megsegíti az Isten
A magyart.

II. Gulyás vagyok . . .

Gulyás vagyok, szegény bojtár,
Mostoha szó sokat rám jár.
Hej, de azért vigan élek,
A királylyal sem cserélek.

A királynak sok a pénze,
Ezüst botja, arany nyerge,
Rubintos a palotája,
Hej, de nincsen Juliskája.

Kada Elek.

Az ördög nótája.

Irta: **Krudy Gyula.**

Ugyan ki félne ma napság az ördögötől? A jólnevelt gyermekek se bízna már a sötét idegenben, az asszonyok pedig ugyancsak kaczagnának azon a férfiu, aki az ördöggel akarná megijeszteni őket.

Van-e ördög? Hol van az ördög? Jöjjön és mutassa meg magát, senki se lesz közülünk Luther Márton, hogy hozzácsapná a tintás-kalamárist. Talán inkább megbarátkoznánk vele és segítséget kérnénk tőle földi bajainkban, szerencsétlenségeinkben.

Körülbelül így beszélgettünk a kávéházban az ördögről. Egyikünk se titkolta, hogy szeretne megismerkedni a sötét férfiuval. Épen úgy emlegettük őt, mint azt a millió forintot, amelyet lekiismeret nélkül elemelnénk, ha ránk bízna valaki és azután nem fogna meg a rendőr.

A társaságban volt egy nyugalmazott katonatiszt. Az sokáig hallgatta beszélgetésünket, aztán azzal a hirtelen fellobbanással, mely a penzionált katonatiszteket jellemzi, hirtelen az asztalra csapott és felkiáltott:

— Én ugyan nem láttam az ördögöt, de hallottam nótáját. Nyolczvan-kettőben, a galicziái határszélen...

Mindnyájan kérdőleg néztünk a kapitányra. Egyikünk sem szólt, mert bizonyosra vettük, hogy a kapitány magától is elmondja, hol, miképpen hallotta nótáznia az ördögöt.

Nem is soká váratott magára.

Igy kezdte:

— Főhadnagy voltam és Galicziában szolgáltam egy istenverte gárizonban. Akkoriban híre járt az orosz háborúnak és a határra tolt kozák ezredek minden nap várták a császár ukázat, hogy betörjenek a királyságba.

Meddig tartott ez az állapot, már nem tudom. Annyiban bizonyos, hogy rendkívüli módon unatkoztunk. Unatkoztunk, unatkoztunk. Csodálkozom rajta, hogy itt ülök és nem puffantottam magam agyon.

A kapitányunk bizonyos Hobula volt. Négy éve halt meg. Agyon rugta a ló. Iszákos, kártyás, verekedő ember volt. Féltek tőle, mint a tüztől. Csehül, magyarul, lengyelül káromkodott egyszerre. Az ebédjéhez is pálinkát ivott. A parasztleányokat részegen megkergette az utcán. Az ember, ha szalonban pillantotta is meg a napvilágot, komisz és durva lesz a határszéli gárizonéletben. Hobula kapitány, mikor a kozák ezredek a határszélre tolták, örömben kirántotta a kardját és végigsuhintott vele a levegőben.

— Vivát Hobula! Egy jó véres háboru és belőled tisztességes ember lesz, vagy halott.

Azután még jobban ivott.

Akkor haragudtam rá ezért, de ma

belátom, hogy nem tehetett egyebet abban a nyomoruságos faluban, a hol állomásoztunk. Mi fiatalabb tiszték folyton azon imádkoztunk, hogy a jó Isten erre vezérelne valami bécsi zengeréjt, a milyen ódivatu énekesnővel és mindenhonnan kivert énekesével a határszéli gárizonokat meg szokta látogatni. Második esztendeje nem láttunk kalapos asszonyt. A hadnagy naplót irt, én pedig esténként egy czirkusz-művésznő fotografiája előtt sóhajtoztam, a kit valójában soha sem láttam.

Igy éltünk és semmi kilátás nem volt rá, hogy életmódunk megváltozik. Csak a háboru segített volna. De a háboru csak nem akart kitörni.

Ha jól emlékszem, utálatos, nedves ősz volt. Hetek óta szakadt az eső. Felázott a föld és a század hetek óta kaszárnyát surolt. Utoljára ki se lehetett mozdulni a kaszárnyából. Hobula lefeküdt és napokig fel se kelt ágyából. Egy vasas fazékban orosz pálinkát állított az ágya mellé. A fazékból nádszálon át szivta a pálinkát addig, míg a nádszál kifordult szájából, ő pedig elaludt. Majd felébredt és folytatta ott, a hol abba hagyta.

Egy borzasztó hosszú éjszakán felköltött az őrmester. Foglyokat hoztak az örök a határról. Mindenféle veszedelmes népség járta azt a vidéket, átszökdöstek a határon, meg vissza szöktek. A bakák, ha megcsipték őket, hozták a kaszárnyába.

Azt mondtam az őrmesternek, hogy csukják be a foglyokat, majd ha megvirrad, beszélék velük.

— De nem lehet ám reggelig várni. Mert az egyik betyárnak menekülés közben keresztül lötte a mellét Stefan Malmos szakaszvezető, — mondta az őrmester, a mire felkeltem és káromkodtam. Magam sem tudom miért káromkodtam. Aludni ugyse tudtam... A határszélen mindenféle rossz szokásai vannak az embernek.

— Költse fel a kapitány urat, — mondtam az őrmesternek.

— Nem lehet, — felelt kívülről az őrmester. Én pedig nem kérdeztem, hogy miért nem lehet.

Az őrszobába mentem. A piszkos petróleum-lámpás világánál két alak látszott. Az egyik a pricscsen feküdt és nyögött. A másik mellette ült és egykedvűen simogatta a szakállát. Káftános lengyel zsidók voltak. Amelyik megsebesült, öreg volt, nagy, fehér szakállu, a társa fiatal ember volt.

A sebesült hörgött az ágyon. „No ez nem sokáig viszi” — gondoltam. Lássuk, miért lötték meg.

Stefan Malmos szakaszvezető aztán előadta, hogy a két vándor nem áll meg, hiába kiabált rájuk. Utánna lött. Azt tette, amit a kötelessége parancsolt.

Hát miért nem álltatok meg? — kérdeztem a fiatal lengyelt.

— Dolgunk volt — felelt amaz félvállról.

Kérdeztem nevét, polgári állását. Bizony már nem igen emlékszem, hogy mit mondott. Keveset beszélt, az is hazugság volt. A határszéli emberek veszedelmes legények. Soha se járnak tiszta dologban... Talán kémekek, talán csempészek. Az ördög tudna eligazodni rajtuk.

A katonák megmotozták őket. Nem volt azoknál semmi irás. De még egy bicska sem. Ha lett volna valami, úgyis elszórták utközben.

— No hát most meghal az apád! — mondtam a fiatal legénynek.

Nem szólt egy szót sem. Nem is sóhajtott. Villogó sötét szemével alatomosan nézett rám, aztán az öreghez fordult és a fülébe sugdosott, amiből nem értett senki semmit.

Amint így folyt a vallatás, egyszerre felpattant az ajtó és Hobula kapitány lépett be. Vörös volt az orra és dől belőle a pálinka. Iszonyu dühös volt és ordított:

— Dobjátok ki ezt a véres vén ebet. Mit mocskolja be az állam jószágát átkos vérevel! Dobjátok az istállóba, ott is megdögölhet.

Igy ordított a kapitány és nádpálcájával rácsapott a fiatal fogoly kezére, aki védőleg terjesztette ki karjait. A zsidó felszisszent, aztán tüzes, néma haraggal nézte, hogyan kapják fel a bakák a megsebesült öreget és viszik ki a sötét éjbe. Az öregből csurgott a vér, amint vitték. Ez még jobban felingerelte a kapitányt.

— Pfuj! — kiáltotta. — Vigyétek hamar, hogy ne is lássam, mert megöllek benneteket...

Az öreg zsidót kivitték. Én kísérem a bakákat az istálló felé, a kapitány egyedül maradt a fiatal fogollyal az őrszobában.

Mire visszajöttem, a kapitány már nem haragudott. Lehorgasztott fejvel ült az asztalnál és a földre sütötte a szemét.

— Főhadnagy ur, — mormogta. Ereszd az apja után azt a legényt. Hadd ápolja...

A legényt két baka az istállóba kísérte. Aztán elcsendesedett a kaszárnya. De csak alig fél óráig. Egy félóra múlva valami rettenetes üvöltés verte fel az éjszakát. Farkas állat nem üvölt úgy, mint az ember... A fiatal zsidó üvöltött. Nem maradhatott az ágyában senki attól az üvöltéstől. A lovak dobogtak az istállóban, a bakák pedig félősen nézegettek egymásra a sötét-ségben.

— Agyon kéne lövetni, — mormogta Stefan Malmos és hideglelősen reszketett.

Az irtózatos üvöltés pedig egy pillanatra sem szünt meg. Hobula kapitány már akkor aludt. Őt még az üvöltés sem költötte fel.

Meddig tartott az üvöltés nem tudom. Egy óráig, vagy kettőig. Mindenki talpon volt a kaszárnyában. Az emberek ijedten néztek egymásra. Senkise tudta miért fél. Mintha meg lett volna babonázva az egész század. Érezte mindenki, hogy valami rettenetes fog történni.

Egyszerre lángvörös fény világította meg a kaszárnyát. Négy helyen gyuladt ki egyszerre. A vízes telő sisteregve lobogott, de lobogott, mintha gyantával öntötték volna le. Az üvöltést pedig most túlharsogta az a lárna, amely a kaszárnyában keletkezett. A bakák lihegve rohantak össze-vissza. Valaki azt mondta, hogy egy csapat lengyel-zsidót látott odakünn ólalkodni a kaszárnya körül. Azok gyújtották fel a kaszárnyát.

A rémületes zavarban a kapitány jutott eszembe. Hobuba horkolt ágyában. Három legény megkapta és kivitte a szabadba. Aztán a foglyok jutottak eszembe. Hol jártak már azok?! Még ma sem tudom, hová vitték az öreg haldoklót.

Veszedelemes népség lakik arra felé. Ha valahol lakik az ördög, hát ott lakik.

Igy beszélt barátunk, a penzionált liszt és mi fejesólválva hallgattuk.

Redves fa is lángot fog...

Redves fa is lángot fog, ha parázs éri,
Vén legény is tüzet kap: — ha lány szem nézi.
Láng lobogós szette-vette kis barnája,
Minek jártam, kerültem is — a nyomába.

Ugy szorongat valami a szívem körül,
Ha azt hallom más is jár már a lány körül;
Láng lobogós szette-vette kis barnája,
El ne vigye előllem más. — mert megbánja!

(Margita, 1902.)

Morvay Ákos.

Parasztok és urak.

Sok írőember foglalkozott már a magyar paraszttal. Irtak róla vonzó, kedves történeteket, melyekből megtudta ország-világ, hogy a magyar subában jár, fején pörge kalapot, lábán pedig eszimat visel, szalonját öszik könyérrel, bort iszik, és ha becsöcsesint, kötözködő, izgága természetű vagy pedig nótás, víg ficzkó, aki a mulatást alább nem is adja kivilágos kivirradtignál. A kalapján árvalányhaj leng, a kezében pedig rézfokost forgat. Van neki szertője-babája, akit elkendőz, elgyűrűz, farsangkor pedig beköti a fejét, s akkor menyecske lészen belőle. A foglalkozása szerint a paraszt, gazda, bíró, kisbíró, csikós, bojtár, gulyás, kanász, kocsis és béres. Az értelem világa a mélységes szeretet és a gyűlölet.

Szóval érdekes alak a magyar paraszt bújában-örömeiben egyaránt.

De nemcsak könyveket irtak a parasztról, hanem föl vitték a színpadra

is. A színész urak lobogós inget-gatyát, rámás eszimat huztak, bajuszt ragasztottak az orruk alá és azt pötykén kihuzták, a fejükre csapták a pörge Kossuth-kalapot, a kezükbe rézfokost fogadtak, a színész asszonyságok nemzetiszinü pántlikát fontak a hajukba, a derekukra pruszlikot, hozzá bokorugró szoknyát, lábukra pedig piros eszimat huztak, s aztán kiállottak a színpadra a városi nép elé, szavaltak, daloltak, tánczoltak és úgy ők, mint a városi népek azt képzelték, hogy bemutatják a magyar parasztot, a magyar viseleteket, tánczokat és szokásokat.

Rakásszámra születtek a népszínművek, de aztán megint csak letűntek a színházak műsoráról, a nélkül, hogy jelentősebb nyomot hagytak volna maguk után.

Mi az oka ennek? Az, hogy a népszínműben csak a csárda, a jelmez magyar, a többi pedig — hazugság. A paraszt nem úgy beszél, nem úgy dalol, ahogy a színpadon bemutatják.

De hogy is vihetnék az igazi parasztot a színpadra olyan írók, akik a parasztot nem ösmerik, szövénytársa sem elegyedtek velük, sőt a legtöbbje parasztot még nem is látott. Az írók figyelmét is csak a külsőségek ragadták meg, nem pedig a belső tartalom. A paraszton meglátták a subát, eszimat, gatyát és pörge kalapot, de az egyéniség, a jellem nem kötötte le figyelmüket, pedig a paraszt lelke-szíve kínesekeket rejteget. A gondos kutató drága gyöngyökre akadhat ott. Persze a paraszt a lelki kíneseit nem a subáján viseli.

Nemes érzelmeket, nagy eszméket visel a szívében a magyar paraszt. Ha mindazt ösmernék azok, akiknek a paraszt lelkét ösmerni kellene és napvilágra hordanák a magyar nép lelki kíneseit, a nemzeti irodalom újjászületését készítenék elő.

Ne felejtjük el soha, hogy Petőfi Sándort, Arany Jánost és a haza sok-sok jelesét is a köznép adta.

Meg kell ösmerni a magyar parasztot, hogy aztán vele foglalkozni lehessen. Különösen azok ösmerjék meg, akik hivatottak reá, hogy a bajaitkat orvosolják és rajta segítsenek.

Hogy mennyire nem ösmeri hazánkban az ur a parasztot és viszont úgy hiszem, elég találó lesz az alábbi jellemzés.

Ha a városi ember kikerül falura vagy tanyára, csak a paraszt ötlék szemébe. Előtte legfőlebb csak az tűnik föl, hogy egyiknek rongyos a subája, a másiké pedig nem. A beszédjük, viselkedésük egyformának tetszik, pedig ez a látszat csupán, mert a subán belül egészen más ember vagy, aki a falu vagy tanya társadalmában hol előkelőbb, hol alárendeltebb állást foglal el.

Ha a falusi ember, vagy a tanya-lakó bekerül a városba és a városházára következik, ahol a városi urak

igazgatják a nép feje alját, (néha ki is ránczígálják a feje alul) nem igen tud különbséget tenni köztük a szegény, együgyű paraszt. Az egyiknek jobb a ruhája, a másiké kopottas ugyan, de az ő szemében ur valamennyi, pedig az egyik tanácsos, a másik csak irnok.

Ez a nagy tévedés. A paraszt szemében a méltóságos, nagyságos és tekintetes ur mind csak — ur. A városi ember pedig nem tud különbséget tenni a gazda, zsöllér és cseléd közt, mert az ő szemében valamennyi csak — paraszt.

Ez az a mély űr, amely e két osztályt egymástól elválasztja. A tudatlanság egymás nem ösmerése.

Ez az oka a kölcsönös bizalmatlanságnak, amely maga is kész veszedelem olyan országban, amelynek jövőendő sorsa a társadalmi osztályok egyetértő közreműködésében rejlik.

Ezért pusztul a magyarság minden vonalon. Ezért nem képes szárnyát kibontani a nemzeti erő és öntudat.

Rostkowitz Arthur.

Zeyk Domokos.

Segesvárnál zúgó tenger: a czár hada.
Hejh, Bem apó, ne menj oda, ne menj oda!
Nagy a vihar, meg nem győződ;
Nincsen elég evezősöd.
Hiába dörg ágyud torka:
Csorba esik fegyvereden, kardod élén
Nagy csorba.

„Hogyne mennék, hogyne mennék? Hiszen velem

A szabadság nagy Istene s a győzelem.
Itt a költő, Isten ajka.
Vértengeren száll a sarka,
Evezőjét fogja székely.
Kedves ágyum eddig őrzött: és talán most
Vesznek el?”

Megy a székely, a szabadság hős bajnoka.
Nem ijeszti az ellenség vashomloka.
Gyönyörre a harezai pálya.
Zeyk Domokos paripája
Nagy kevélyen ott lépeget.
Zeyk Domokos aczélkarja lebir egész
Sereget.

Bömböl ágyu, Bem apó érczoroszlánja,
Ellenségre a halálos tüzet hányja.
Fődre hull egy orosz vezér,
Kardok élén piros a vér.
Zeyk Domokos nagy pallosa
Zúgva forog. Húnok harezán csatázott így
Kadosa.

„Rajta székely! Üssük-vágjuk! Rajta vérem!
Látod: én is ott hasitom, ahol érem.
Csak előre, Csaba népe,
Az ellenség középebe!”
És előre zúg a sereg,
Reng a mező, dobog a ló, szablya csendül,
Dob perog.

Veti magát egyik ember a másikra.
Székely, orosz egymásfőlé hull a sikra.

Elbukik a honszelem,
Vad tömegé a győzelem.
Dübörög a kozák lova,
Hajh, a futó székelyhadat elgázolva
Zúg tova.

Zeyk Domokos nagy pallosát még szoritja,
Dörgő szava futó népet bátorítja:
„Vissza vérem! Vissza székely!
Gyalázat! Ne jajveszékely!
Csak előre, soh'se hátra!”
Hajh, egy-kettő érti szavát, visszafordul
A bátra.

Farkasszemét a halállal bátran néznek,
Véres kardján a maroknyi jó vitéznek
Leskelődik ezer halál.
Minden csapás lelket talál.
Zeyk Domokos hű szablyája
Mint a kaszás a rét fűvét, a kozákat
Kaszálja.

Hüll az orosz, de hajh, ninesen szeri-száma,
Zeyk Domokos, meg kell néked halnod márna.
„Életemet drágán adom
Kozáktetem a sirhalom,
Ahol Zeyk lehull a porba”.
Vasa villog, véres élén egymás mellett
A csorba.

Elvérzett már, elhullott a maroknyi had,
Zeyk Domokos pallosával maga marad.
Mig a szablya hős kezében,
Le nem bírják semmiképen.
Körben forog paripája
Érez a karja, szive aczél, a kozákat
Úgy vágja.

Odavágtat fehér lován orosz vezér:
„Kímélni kell, hős ez, egész haddal felér.
Add meg magad' kegyelemre!
Nagy kár volna, Istenemre,
Ha elvesznél, derék vitéz”.
„Nem én addig, mig a szablyát fogni tudja
Ez a kéz”.

„Fogjátok el! Ne görbüljön haja szála!”
Vakon rohan bolond kozák új hajszára.
De Zeyk magát meg nem adja,
Lova forog, vág a kardja.
„Add meg magad' — „Nem én soha!”
Egy karabély kemény vasán ketté török
Pallosa.

A kozák nagy hurráh-val körülfogják,
Orosz vezér várja is már nemes foglyát.
Zeyk Domokos, már most véged,
Rabul ejt az ellenséged.

„Élve soha!” — Pisztolyt ragad,
Homlokára nyomja csövét. Fegyver dördül:
Zeyk szabad.

Jánosi Zoltán.

Az 1567. és 1594. évi tatárjárás Debreczen vidékén.*

— Irta: Zoltai Lajos. —

A drinápolyi békekötéssel (1568) végződött hosszú és borzalmas hadjáratok alatt, sőt azután is, a béke éveiben, mert „nálunk

*) Ez a dolgozat egyik része Debreczen 1564-1640. közötti állapotával foglalkozó, s különösebben a vidéki lakosságnak Debreczenben letelepedését ismertető, sajtó alá készült történelmi monografiának.

a béke többnyire oly sanyargatásokkal járt, mint másutt a báboru¹⁾ ezer és ezer családot üzött el szülőföldjéről a török. Nagyobb részét — legszívesebben az ifjakat és erőseket — rabságra hajtották. A kisebb rész, ha csak tehetette, menekült oda, ahol inkább remélt biztonságot. Mikor vitéz Kerecsényi László éhségtől kényszerítve feladta Pertaffa pusának Gyulavárát, (1566) hét családfo kérte onnan fölvételeit Debreczen város lakosai közé. De így tömegesen egyszerre egy-egy helységről ritkán költözött a szegény nép Debreczenbe. Azt látjuk az egykoru feljegyzésekből, hogy inkább egyenként-kettenként szállingóztak ide; bár ugyanazon helységről bizonyos években valamely kényszerítő ok, vagy kedvező alkalom miatt nagyobb arányt öltött a beköltözés. Mert ha behódolt is a jobbágy község a töröknek s tőle telhetőleg igyekezett pontosan fizetni a sokféle adót, illetéket és tizedet, teljesíteni a nagyon terhes robotot: szakadatlan és hallatlan zaklatásoknak, zsarolásoknak volt azután is kitéve.

A szultánok a meghódított terület egy részét hűbérül kiosztották lovas vitézeik, a szpahik, az iszpáják között. A keresztyén lakosok aztán úgy ahogy tudtak, megalkutták a hűbér uralommal a pénzben és természetben fizetendő adókra és a robotra nézve. Csakhogy e szolgáltatásoknak minimuma minden községet illetőleg körülményesen meg volt határozva a defterekben, a török birodalom kataszterében.²⁾ A hűbér ur önkénykedésének mi sem szabott határt. A mikor neki tetszett, akkor emelte feljebb követeléseit. És a szegény keresztyén jobbágy, aki ugyanis hasztalanul ment volna panasza a timariotok és záimok zsarolásai ellen a szandák beghéz vagy a pasához, a rájuk költözéskor tiltó ozman törvény ellenére is inkább — megszökött. Mert a szökés néha kedvezőbb alkut vont maga után. De számos helység nem népesedett be többé. Sőt némely szpahi maga kényszerítette a szegénységet, hogy megszökjék. Mert az így elhagyott falu határán más szomszédos községek legelő-pénzt fizettek, vagy kivették azt haszonbérbe; maga pedig az ilyen pusztakból szedett jövedelem arányában nem tartozott fegyverest állítani a Padiisah zászlói alá.³⁾ Az általános szerencsétlenségben még szerencsésebb voltak azok a töröktől nem lakott nyílt városok és nepebb helységek, amelyek a szultáni kincstárnak közvetlenül adóztak. Ezek a császári kincstárak. Ezek nem valának egy földesur személyes jobbágjai s csaknem kivétel nélkül általában összegben, egy summában fizették a 20—30 féle adót, amit együttesen Debreczenben „szerződött adónak” a Duna-Tisza közén „summaadónak” neveztek.

Az ilyen városok természetesen erős vonzóerőt gyakoroltak a kisebb városok lakosságára s nem egy szomszédos helységet olvasztottak magokba, amint Kecskemét, Körös, Czegléd története mutatja s a mint ezt Deb-

¹⁾ Salamon F., Magyarország a török hódítás korában.

²⁾ Így például 1565-ben a császári khazinéhoz (kincstár) tartozó s a szolnoki nahiéba osztott *Dobroczen* évi jövedelme 190.000 (a régebbi defterben csak 50.000 *Köteles* falu 5500, *Báránd* falu 9000 (a régebbi defter szerint 2559), *Nagy-Ivane* 4000 (az előbbi felvétel szerint 2610) akese volt becsülve. (Szulejman és Szelim szultánok idejében 40 akese = 1 tallér, vagy 60 akese = 1 jó magyar arany. Tehát Debreczen minimális évi jövedelme 1666 arany volt.) Ugyanekkor az említett falvak, Debreczen nélkül, de néhány külső szolnokmegyei helységgel együtt *Abdi bin Ihszán* zsoldos vitéz kezén voltak, 166.500 akese bér mellett 3 évre kiadva.

Lássunk még néhány példát: 1583—1584-ben *Saap* jövedelme 1700, *Martonfalva* 500, *Bagosé* 6000, *Csegée* 7000, *Balkányé* 1700, *Hosszu-Palyicé* 1700, *Varjasé* (mely Nánás és T.-Polgár közt fektet) 6000, *Kötelesé* pedig már csak 1700 akese volt s valamennyi község lovas vitézek hűbéri birtokát alkotta, akiknek neveit is ismerjük (Dr. Velics Antal: „Magyarországi török kincstári defterek” II. k.)

³⁾ Salamon F. „Magyarország a török hódítás korában”.

reczen is tette, különösen Parlaggal, Guttal, Hegyessel, Abával, Fileppel, Haláppal és Bódogfalvával.

Igy nőttek meg a khász városok a hűbérés faluk rovására, amelyeknek határait azután aránylag olcsón, kedvező feltételek mellett bérbe vették amazok az ozman kincstártól. A későbbi időben, tudniillik 1660—1690 között *Ebes* pusztája évi summa adójában 70 tallért (vagy 35 aranyat, 5 tallért, 1 tábla szappant, 4 rőf rása posztót) *Szepes* pusztáért 70 tallért, *Szent-György* pusztáért 20 tallért, *Bódogfalu*ért pedig 40 ezüst tallért fizetett Debreczen a szolnoki emineknek.¹⁾ A bányai praedium évi bére török részre 1679. és 1680-ban 44 frtra ment.²⁾ Ugyanekkor magyar részre is fizette az adót a város; a magyar földesuraktól is megváltotta a kezében lévő pusztákat. Bánykért például *Csomaköz*nek évenként 12 frtot szállított a tanács. Az ebesi dézsmát *Kállóba* 9 frton, két pár karmazsin csizmán és két tábla szappanon váltották meg. A macedzi dézma pedig, amely szintén *Kállóba* járt, 14 frt, ugyancsak két pár csizma és két tábla szappan volt. A két pár karmazsin csizma ára rendszeresen 5 frt, a két tábla szappané 1 frt 80 pénz volt.³⁾ De hát ez így volt országszerte. „A jobbágyok a hódoltság területén mindenütt részt vettek a közterhek viselésében; a nemesek pedig a szent korona tagjainak érezték magokat. A magyar nemzet egységének érzetét a török foglalás sem ölte ki”. Erről írja Bethlen Gábor mint választott magyar király: „A jobbágy a mi tulajdonunk orszagostul, a töröknek csak behódol”. Szalánczi István 1636-ban azt felelte a budai pasának, hogy „soha csak egy falu sínes, kit a török egyedül bírna, hanem minden falunak vagyon magyar ura is”.⁴⁾

Minél inkább elviselhetetlenebbül nehezedett a roppant nyomoruság a falvak lakosságára; minél sűrűbben ismétlődtek a várak és palánkok őrsegeinek rabló kitérői; minél többször bebarangolták a folyton szap rodó hajléktalan hajduk a kifosztogatható hódolt területeket; minél félelmetesebbé vált a már 10—15 söt kevesebb számú lakott házra leolvadt falukban való lakozás; annál jobban vágyott a vidék népessége a nyugalmasabb s batorságosabb élettel kecsegtető Debreczen felé; annyival is inkább, mert „a törökök nem nézik a falvak pusztulását, akiben azelőtt ötven-hatvan ház volt, most alig van tíz is, ugyanannyi summát kívánnak rajtok”. Ezt ugyan 1620 körül írta Eszterházy nádor a törökök bánásmódjáról. De ötven évvel előbb sem követtek szelidebb, emberségesebb pénzügyi politikát.

Legelőször 1567-ben vesztett sokat emberben Debreczen vidékének népessége, amikor a János Zsigmond segítségére rendelt tatárok 40.000 rabot szedtek össze a Tisza vidékén. A királyfi maga is annyira felháborodott kegyetlenségeiken, hogy épen török részről jött figyelmeztetésre a tokaji táborból kimozdulván, a bősörményi gátnál rájuk ütött s egy részöket levágta.⁵⁾ Később pedig 1573-ban a gyulai bég csapatai *Ér-Mihályfalva*ig elkalandoztak, rabolva, pusztítva.

Vidékünk ekkori pusztulásának jellemzésére néhány példát idézek; egymasmellé állítván Biharvármegye 1552. évi dikalis összeírásából és a szolnoki szandák 1572. évi fejadó defteréből az alábbi adatokat.⁶⁾

¹⁾ Török levelek a városi levéltárban. A szolnoki eminek nyugtái.

²⁾ Városi számadások.

³⁾ Városi számadások 1676—1683. évekről.

⁴⁾ Szilágyi S. „A magyar nemzet története”, VI. kötet.

⁵⁾ Szilágyi S. „A magyar nemzet története”, V. k.

⁶⁾ A Biharvármegyei összeírás adatai Borovszky Samu „Biharvármegye és Nagyvárad leírása”-ból, a török defter adatai pedig Dr. Velics Antal „Magyarországi török kincstári defterek” ez. műve I. kötetéből valók.

	Porták száma 1552-ben.	Házak száma 1572-ben.
Nagy Léta	88	67
Mike Pércs	31	21
Derecske	189	153
Szovát	94	57
Ebes (ma puszta)	61	39
Henczhida	39	28
Bánk (ma puszta)	23 ^{1/2}	13
Diószeg	124	49
Hosszapáli	43	33
Egyed (Diószeg mellett) (ma puszta)	34	13
Bagamér	64	29
Monostoros Páli	30	19
Vértes	26	17
Semjén	28	19
Szepes (ma puszta)	71	32
Almo-a	23	15
Szent Kozma (ma puszta)	47 ^{1/2}	27
Sárló (ma puszta)	15 ^{1/2}	6
Piskolt	82	20
Keserü	44	4
Szekelyhid	33	4
Vasad	56	5

Teljesen elpusztulhatott a ma T.-Polgárhoz tartozó Szent Margita, amelyben 1572-ben még 100 házat irtak össze az eminek (török adótisztek), — és már 1583-ban a szolnoki szandzsák ruz nemeséje (hüber-napló) szerint mint Hüsein bin dur Ali ziametjéhez (20000 akcsénál többet jövedelmező hüberi birtok) beosztott helység csak 500 akese parányi évi jövedelmet hozott.¹⁾ Viszont némely velünk szomszédos község 1572-ben több házat számlált, mint a hany portát ugyanott 1552-ben összeirtak; vagy pedig a magyar Conscriptioban és a 20 évvel későbbi török defter kimutatásában előforduló számok majdnem tökéletesen fedezik egymást.

Az első esetre vonatkoznak:

	Porták száma 1552-ben.	Házak száma 1572-ben.
Sámson	54	72
Köteles (ma puszta)	30	56
Réth Sz. Miklós (ma p. N.-Rábé határában)	10	18
Nagy (Ér) Mihály (falva)	14 ^{1/2}	23
Vámos Pércs	12 ^{1/2}	18
Haláp (ma puszta)	14	39
Ujfalu (Berettyó)	20	35
Ábrán falu (Ábrány)	14	24
Buzita (ma puszta)	10	17

A második esetre például felhozom ezeket:

Kovaesi (ma puszta)	17	20
Tépe	46	46
Konyár	36	35
Bagos	36	33
Andaháza (ma puszta)	21	20
Sz. Péterszeg	25	25
Szerep	31	36
Kis Rábé (ma puszta)	14	14
Nagy Rábé	16	16
Bódogfalva (ma puszta)	28 ^{1/2}	30

Szinte végzetes csapásként nehezedett, valamint az ország nagy részére, ugy Debreczen vidékére is az 1591-ben III. Murát által megindított új háboru, melyet a történelem 15 éves háboru néven ismer. Debreczen környékén a legtöbb község, e hosszú háborus kódás szörnyü dulásai között pusztult el annyira, hogy azóta sem épülhetett fel újra. A Huszt felől betört tatárok iszonyu garázdálkodással száguldoztak keresztül Szaboles és Biharvármegyén. Mindenféle tűz és vér támadt a nyomukban. Elhamvadt falvak, százával legyilkoltak holtestei jeleztek, a merre ez a félelmetes vad horda elvonult.

Hihetőleg épen ez a tatarjárás, de kétségtelenül az a 15 éves hadjárat pusztította el Ebeset, Szepes, Hegyest, Macsot, Ohatot, Zámot, Fancsikát, Paczot, Bánkot, amelyek

¹⁾ „Magyarországi török kincstári defterek“, I. és II. k.

ma Debreczen város határának kiegészítő részei; nem különben a hosszúideig ugyan csak Debreczen által zálogba tartott Bodóháza, Szentgyörgyöt és több más községet. Ellenben Bódogfalva, Haláp, Parlag, mint látni fogjuk, kevés ideig még túl éltek e rettenetes dulást. A ma Debreczenhez tartozó puszták közül Mátá már 1440. előtt, Elep pedig 1573-ban¹⁾ nem voltak néptartó helyek; hanem Debreczen birta ezeket. A királyi Magyarországhoz csatolt Szabolesvármegyében az 1596. évi adóösszeírás szerint 1594—1595-ben 106 község pusztult el; némelyik teljesen, másokból a lakosság szétfutott; nagy része meg tatár fogságába került. A szovátiakat, nadudvariakat pedig — amint Debreczen város egykoru jegyzőkönyve emlékeztetben hagyá — levágták. 1598-tól 1604-ig ugyancsak Szabolesban az adózó házak száma 3998-ról 161-re esett le. Hasonló romlás súlytotta az Erdélyhez tartozott Biharvármegyét.²⁾

Szörnyü elemi csapások, aszály, drágaság, éhség, saskajárás, tüzvész, döghalálon kívül, e hosszú háboru minden nyomorusága Debreczenre is reá nehezedett. Már az új háboru kitörése előtt a sürü beköltözés mellett is gyors pusztulásnak, elnéptelenedésnek indult a város. Ferhát budai pasa 1589-ben már erre való tekintetből szállítja le 6000 tallerra 7000 ról a debreczeniek adóját. Ugyanezen év végén ismét elenged 200 tallért, — mert „már 200 ház elpusztult s jövő Szent-György napig annyi tehető lakos szándékozik elköltözni, hogy azután a város 3000 tallér adót sem tud fizetni.“ A siralmas állapotot bizonyára csöppet sem túlzott színben festi a szolnoki Kádiának a budai divánhoz 1590. elején írott következő levele: „Buda tartományához tartozó eszászari javak közül Debreczen a határszélen esvén, mindkét részről nyomorgatásnak van kitéve. Azon kívül, hogy a török részre adót fizet, a kereszténynek is minden adójukat követelik tőlük, mely terhet a város lakói nem lévén képesek hordozni, már idáig több mint ötszáz házuk pusztult el s azon a ponton állanak, hogyha csak 5800 tallérnyi adójukból 800 tallér el nem engedtetik, bizonyosan odahagyják városukat. Az elköltözést titkolni fogják. A kutatás végett kiküldött csapat főnökök, bérlok és hüber-telkesek (ezek mind mozlimok voltak) csakugyan nem is találtak ott többet egy igen szegény állapotban levő csoportnál. Ennélfogva ezeknek mindenképen oltalomra van szükségük.“ — Így tett tanubizonyosságot a szolnoki mollah a szegény debreczeni ráják végtelen nyomoruságáról, melynek hire 1592-ben már a fényes portához is eljutott. Ugyanis III. Murát 1592. nov. 15-én felszólítja a budai pasát, hogy a debreczeniek kérését, mely szerint adójuk 5000 tallérről 4000-re szállítassék le, — mert így az elfutottak is vissza fognak térni, — megvizsgálja és intézkedjék.³⁾

Csakugyan „az erdélyi vajda közbenjárására a debreczeniek „szakasztott summája négy ezer tallerra engedtetett, hogy az elfutott szegénység helyre jöhessen és a város megépülhessen, bár ez a leengedés a eszászari tárháznak ártalmára vagyon.“

Ilyen viszonyok között érte Debreczen az 1594. évi új tatarjárás. Ekkor lön a város népének általános futása; csak hogy legalább nyomorult életét megmenthesse.⁴⁾

A város az itthon maradt előjárók rimámkodása és ajándékai által kerülte el a felprédálást és a felperzselést.

¹⁾ Városi jkv. 1573. 394. I. Jul. 25. A városi tanács Fényes Mihály debreczeni polgár és Torkos János debreczeni notárius között az *Elepi területen* való vitás szóna kaszálatási jog felől ítélik.

²⁾ Szilágyi S. „A magyar nemzet története“ V. kötet.

³⁾ Török levelek Debreczen város levéltárában.

⁴⁾ Városi jkv. 1594. 76. I. Jul. 18.

Egy boer-kém.

(Elbeszélés a délafrikai háborúból.)

A mi alább következik egy boer beszélt el, kinek, mint házalónak sikerült bejutnia az angol táborok egyikébe, hogy ennek erősségéről a szükséges adatokat megszerezze.

Mihelyt az ellenséges tábor közelébe jutottam, lovas csapat jött felém.

Közönséges boernak voltam öltözve, de hátamon egy csomag eladó portékát vittem . . .

Az őrjáratot egy hadnagy vezényelte, ki egyenesen hozzám lovagolt és rám kiáltott:

— Ki vagy? Hova mész?

Ez volt az első próba?

Mindenki reám tekintett s mikor nem feleltem, hallottam, a mint egyik megjegyezte:

„Ez a ficzko süketnéma. Kevés butább arecot láttam életemben.“

Nagyon hizelgő, gondoltam magamban, mialatt a legártatlanabb arccal vettem elő zsebemből egy palatáblát és ráírtam:

„Mit kívántok tőlem?“

Odaadtam táblám a hadnagnak, ki ráírta a feleletet:

„Ki vagy, hova mész?“

Megmondtam nevemet: Thomas van Dyk és közöltem vele, hogy házaló vagyok.

A tiszt követelte utleveletem, de én erre elmondtam, hogy egy pár nappal ezelőtt valami kisebb összeütkezés alkalmával elvesztettem. Egy pillanatig gyanakodva nézett rám, majd azt mondta, hogy mehetek tovább.

Elöttem volt a tábor, de most már utirányom megváltoztatása még nagyobb veszedelembé sodorhatott volna. Haladtam tehát a megjelölt irányban és nagy szerencsemre, mert a mint azonnal észrevettem, egy lovas nyomon követett. De meglepetést nem árultam el, úgy tettem, mintha mit sem vettem volna észre, habár oly közelről kísérték, hogy időnként nyakamon éreztem lovuk páráját. Végre egy ör megállított, odaadtam táblámat, hova felírtam nevem, foglalkozásom és egy pillanattal később az őrség tisztje előtt állottam.

És most akkora körültekintéssel próbáltattam meg, hogy bizonyára elárultam volna magamat, ha mindenre kész nem lettem volna.

Itt van egy siketnéma ember kinek nines igazolványa — mondotta — kísérom a tisztnek, ki épen irásaiba volt merülvé.

„All right“ felelte ez, a nélkül, hogy feltekintett volna és míg a katona eltávozott, felig felém fordulva mondotta:

„Allj csak kissé hátrább, mindjárt kész vagyok.“

Ezt oly fesztelen hangon mondotta, mozdulata annyira természetes volt, hogy izmaimban mintha lökést éreztem volna a parancs követésére.

Ha csak megmozdítom valamelyik lábamat elvesztem.

De mikor a legesekélyebb mozdulatot sem tettem, kezdett engem apróra kikerdezni. Feleltem minden kérdésére s míg így palatáblám kézből kézbe vándorolt, bejött egy kapitány.

Tiszttem most hozzá fordult.

„Egy süketnémaival bajlódom“, szólott hozzá. „Azt erősíti, hogy házaló, ki a táborban akarja holmiját elarusítani. De az effele népségben nem lehet bizni. Azt is mondja, hogy Bullertől kapott igazolványt, de egy esetepetéban ellopták tőle. Nézd! még ott vannak a vérfoltok kabátja ujján.“

Ezt megint oly természetes hangon mondotta, hogy csaknem elárultam magam. Szempilláim megmozdultak, de tekintetemnek

tudtam parancsolni. Erre elvette táblámat és leírta, hogy az őrző felváltásáig a táborban kell maradnom és akkor az új őrpáncsnoknál jelentkeznem.

Adtak valamit ennem, áruimnak körülbelől felét eladtam, szabadon járhattam, kelhettem, mikor az új tiszt előtt is jelentkeztem. A katonák annak tartották, minék kiadtam magamat. Némelyek szánkoztak rajtam, mások kikaczagtak.

Egyszer épen, mikor a földön térdepeltem, hogy a csomagot hátamról le vegyem, pisztolyt sütöttek el mögöttem, szerencsére hallottam a sárkány felhuzását.

Vegre ahhoz a ponthoz jutottam, a mit ki kellett kémlenem és hamar tisztába jöttem vele, hogy egy ostrommal szemben nem sokáig lehet védelmezni. Czelomat elértem; most már sietnem kellett olygyorsan, a mint csak lehet kiszabadulni az angolok közül. Kezdetben jól ment a dolog.

De csakhamar ismét feltartóztatott egy őrző és vitt egyenesen a tábornokhoz.

Sátorában több tiszt volt összegyűlve. Alig adtam meg jelentésemet, mikor a tiszték egyike, egy katona orvos, valamit sugott a főnök fülébe. Tudtam hogy rám vonatkozik.

Néhány pillanat múlva hozzám fordult a tábornok és egész természetesen hangon mondotta:

„Hadd halljam csak, mi járatban vagy?”
Az orvos merőn, kutatva szegezte rám tekintetét. A legkisebb mozdulatot észrevette volna.

„Jöjj közelebb!” ordított a tábornok. En mozdulatlanul bámultam kardját, mit maga elé fektetett az asztalra, mindaddig, míg jelekkel értéseimre nem adták, hogy közelebb menjek. Akkor odadtam neki tábláskámát. Erre aztán kérdezte, hogy miért nincs utlevelem és hova akarok menni.

Elbeszéltem, hogy mi történt igazolvánnyal és hogy B . . . be igyekszem új portékákat vásárolni.

A tábornok elégedettnek látszott a felelettel, de az orvos, ki úgy látszik kitünő figyelő volt, még nem egészen hitte a dolgot. Hallottam, hogy ki is fejezte a többieknek ez iránti kétségét.

A többiektől nem féltem, de hogy a doktort megcsaljam, éreztem, hogy minden erőmet meg kell feszítenem.

A cselfogások, mikkel rajta akart csipni, jelentékteleneknek látszhatnak, de egész hidegverőségemet, teljes lélekjelenetemet és minden idegem megfeszítését kívánták, hogy titkomat éies tekintete előtt elrejtsem.

Egyszerre csak felállott, hozzám sietett, kezét barátságosan vállamra tette, így szólva: „Nyujtsd csak ki nyelvemet!”

Egymásra szorítottam fogaimat, hogy ki ne nyujtsam nyelvemet.

„Egyenesen állj!” parancsolta. Megmaradtam görbe testtartásomban: a rövid parancs, mint ostromcsapás hatott reám, de egy izmomat sem mozdítottam meg.

A doktor kezdett méregbe jönni. Egy félperczig áthatólag tekintett rám, majd a tisztékhez fordult:

Azt mondja, hogy az igazolványát elvesztette, de én szeretnék még többet is megtudni tőle. „Melyik napon történt?”

Megfordult és kérdő tekintet vetett rám. Ha el nem készültem volna mindeure, bizonyosan tudom, hogy nyelvem lett volna árulóm.

Ismételt hajtórést szenvedett kísérletei végre is kaczagásra indítottak társait.

Most már én irtam a táblára. „Mit akar? Talán nem gondolja az ur, hogy szőkevény vagyok?”

„Azt gondolom, hogy csaló vagy”, irta ő vissza.

Mire így feleltem: „Igy is elég szomorú

sorsom, nem érdemlem meg, hogy kikaczagjanak, vagy rosszat gondoljanak rólam.”

A tábornok barátságosan intett felém, majd azt mondta az orvosnak:

„Holnap reggel elbocsátom ezt a szegény fiengköt.”

Előhívták az őrséget és elzártak. Ott egy más fogoly is volt már. Mindjárt tudtam, hogy bizonyos czélzattal zártak egyívé.

Alig záródott be az ajtó, az az ember máris hozzám jött, megfogta kezemet és szólott:

„Téged is elfogtak? Nos hát együtt kell meghalunk.

Próbáltam megértetni vele, hogy siketnema vagyok, de nem hitte.

„A csak afféle beszéd. Nekem hiába mondod, ugy sem hiszem el. Ismerlek jól s én is megmondom, ki vagyok. Holland vagyok, egy héttel ezelőtt fogtak el, mint kém. Ma a hadilőrvényszék halálra ítelt, holnap fognak felakasztani.”

Két óra hosszat küzködött velem, míg végre is békén hagyott.

Aludni nem tudtam ezen az éjszaka, mert ösztönszerűleg megvoltam róla győződve, hogy az orvos gyanuja el nem euyészött és még próbákat kell kiállnom.

Tényleg — éjjel körül — csoszogó lépéseket hallottam és egyszerre csak épen fekhelyemnél valaki borzasztóan kezdett kiabálni.

Az orvos volt néhány katonával.

Mozdulatlan maradtam.

Hirtelen fegyver dördült el épen fejem felett, mire az orvos rémülten felkiáltott:

„Fiezkő agyonlőtted őt!”

De én jobban tudtam a dolgot és nem volt kedvem addig „felébredni”, a mig fel nem ráztak.

Reggelre kelve eltűnt már az alkalmazott kém. Nekem valami ennivalót hoztak, mit háttal az ajtónak ilve kezdtem elfogyasztani. A mikor csak tisztán hallok a következő szavakat:

„Most, vigyázz!”

Az ajtót csendesen kinyitották és egy revolver-lövés hangzott el.

A vér megfagyott ereimben, de étkezésem félbe nem szakítottam.

Déltájt megint a tábornok sátorába vittek. Egyedül volt. Elvette tábláskám és ráirta, hogy szabad vagyok és ad nekem igazolványt. Tényleg egy papírt adott kezembe, de hirtelen megszólított:

„Nézd csak, jól irtam nevedet bele!”

Nyugodtan zsebembe tettem a papírt, a nélkül, hogy belenéztem volna.

De még ez sem volt az utolsó próba.

A tá ornok kivezetett a sátor bejáratáig és intett az őrnök, hogy engedjen át engemet. De még utánnam kiálltotta:

„Balra térj, az a közelebbi út!”

Jobbra tértem és zavartalanul folytattam utamat.

*

Három nappal később az angol tábor kezünk között volt.

Hollandból közli:

Csürös József.

KÖZGAZDASÁG.

Az első Magyar Általános Biztosító Társaság múlt hónapban tartotta meg évi rendes közgyűlését gróf Csekonics Endre v. b. t. t. elnöklete alatt. Az 1901. évről szóló örvendetes igazgatósági jelentés kiemeli, hogy az üzlet az egyes biztosítási ágakban és összességében kedvező lefolyású volt, s nemcsak a felosztásra kerülő évi tiszta nyereség igen tekintélyes, hanem ezenkívül a társaságnak különben is erős tartalékai szintén rendkívüli mértékben szaporodtak és gyarapodtak. Az igazgatóság az előterjesz-

tett mérleg számadatai szerint már ezuttal mindent beváltott, amit az előző mostohább években a közgyűléseken kilátásba helyezett. — A mellett, hogy 2,242,587 kor. 04 fillér tiszta nyereséget ért el, még az 1894-ben sajnosan megszüntetett árfolyam különböző tartalékot tett ez évben félre a záloglevelek árfolyam emelkedéséből; a külön tartalékot, mely már 8.163 korona 32 fillére szállott volt le, most ismét 568.588 kor. 15 fillérré emelte, a tüzosztály díjtartalékát 4.400.000 koronára, a szállítmányi biztosítékot pedig külön 40 ezer koronára szaporította. Az életbiztosítás felette jó üzletet tervszerűen s nagy sikerrel fejlesztette. A társaság életbiztosítási állománya 274.422.041 koronára emelkedett, vagyis 9.012.061 korona 58 fillérral haladja túl az előző évit. Ez állománynak díjtartaléka immár 78.255.565 kor. 23 fillért tesz ki. Az alapszabályszerinti levonások után az igazgatóság a tiszta nyereségekéből részvényenkint 320 kor. osztalék kifizetését hozta javaslatba. A nyereségből még az osztalék kifizetése után is 386.166 korona 12 fillér marad rendelkezésre. Ebből adományképen 50 ezer koronát javasolt az igazgatóság a társasági tisztviselők nyugdíjalapjának juttatni, 336.166 korona 12 fillért pedig a külön tartalékra átvettetni. A közgyűlés a mérleget, zárszámadást rendben találta és az összes igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadta, jóváhagyta a közhasznú adakozásra fordítandó összeg felosztási tervét. Az osztalék a társaság pénztáránál már a hétfői naptól kifizetésre kerül. A részvényesek nevében, kikre az évi jelentés a lehető legjobb benyomást tette Lampl Vilmos részvényes mondott köszönetet az igazgatóságnak. Külön kiemelte a szakigazgatás élén álló Ormódy Vilmos vezérigazgató rendkívüli szakértelmét és nyomatékosan hangsúlyozta a nagy megnyugvást, melyet a részvényesekben és biztosító közönségben a társaság jelenlegi vezetése inaugurált amaz irányt kelt, mely igen helyesen a nagyszabású és előrelátható tartalékgyűjtéssel a társaságnak jövőendő biztonságát és nagyságát is kétségtelenné teszi. Végül a közgyűlés a választmányba új tagokul választotta meg báró Gerliczy Ferencz, Libist Adolf és ifj. gróf Zichy János urakat.

1819—1902 tkv. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Silágyi Sándorné végrehajthatónak Butor Gábor és tarsi elleni végrehajthatási ügyében a debr. kir. tvszék a debr. kir. jbiróság területén levő a csegei 421 sz. tjkvben A 77/b hrsz. a. felvett belsőségre az 1881. LX. tc. 156 §-a értelmében egészben 800 koronában, a csegei 73 sz. tjkvben A I. 541. 590. 791. 976. 1069. 1172. 1236. 1267. hrsza. foglalt ingatlanokból Butor Gábor, Butor Mihály, Butor Juliánát illető $\frac{3}{4}$ részre 853 k. 50 flben megallapított kikütiási árban a végrehajthatási árverés elrendeltevén, annak foganatoistására határidőül az **1902 évi jun. 4-ik napjának d. e. 9 órájára** Csege község házához kitűzetet!

Kikütiási ár a becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikütiási áron alul is elfog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikütiási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni vagy az 1881. LX. tc. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kikütiáltnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tvszék, mint tkvi hatóságnál és Csege község előljároságánál tekinthetők meg.

Kelt a debr. kir. tvszék mint telekkönyvi hatóságnál 1902. febr. hó 25. napjan.

Hegedűs

kir. tszéki bíró.

Első magyar általános biztosító-társaság Budapesten.

KIADÁSOK. I. Tűz-, szállítvány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet. - Negyvennegyedik évi zárszámla 1901. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK

Main financial statement table with columns for 'KIADÁSOK' (Expenses) and 'BEVÉTELEK' (Revenues) categorized by insurance type (I. Tűzbiztosítás, II. Szállítványbiztosítás, III. Jégbiztosítás, IV. Betörésbiztosítás, V. Egyéb bevételek).

VAGYON. Mérlegszámla 1901. december 31-én.

Balance sheet table (VAGYON) listing assets such as 'Elhelyezett tőkepénzek', 'Társasági tartalékok', and 'Külföldi hitelek'.

KIADÁSOK. II. Életbiztosítási üzlet. - Harminckilencedik évi zárszámla 1901. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK

Financial statement for Life Insurance (II. Életbiztosítási üzlet) showing expenses and revenues.

VAGYON. Mérlegszámla 1901. december 31-én.

Balance sheet table (VAGYON) for Life Insurance, listing assets like 'Értékpapírok', 'Díjtartalék', and 'Kiházasítási tőkék'.

Administrative information including names of directors (Kacsvinszky János, Baró Barkányi Frigyes, Jeney Lajos, László Zsigmond, Ormody Vilmos, Szende Károly) and the auditor (Gergely Tódor).

Legal notice regarding the company's financial statements and the role of the auditor.